

**UCHWAŁA Nr 52/VII/19
RADY MIEJSKIEJ W ŻUROMINIE
z dnia 13 maja 2019 r.**

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla
Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2019r. poz.506) oraz art. 16 b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr 193/XXI/2004 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 27 sierpnia 2004r. w sprawie Miejsko-Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy i Miasta Żuromin.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ**

lic. Barbara Michalska

Uzasadnienie

Zakres zadań jednostek samorządu terytorialnego w obszarze pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn. zm.). Podejmowanie przez te jednostki działania mają umożliwiać osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, określonych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

Ważną rolę w zakresie tych działań spełnia rozbudowany system aktów planowania, do których należy m.in. gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Obowiązek opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 16 b i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn. zm.), które wskazują, że do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025 określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować ich skutki.

Jest to dokument wieloletni, planistyczny, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej i jednocześnie stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej

Realizacja strategii w znacznej mierze uzależniona będzie od wielkości środków zaplanowanych w corocznym budżecie gminy, w tym od przekazywanych środków na realizację zadań, które zapewnia budżet państwa oraz od aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli różnych podmiotów administracji samorządowej i lokalnych organizacji pozarządowych.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ

lic. Barbara Michalska

Załącznik
do Uchwały Nr 52/VII/19
Rady Miejskiej Żurominie
z dnia 13 maja 2019 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

**DLA
GMINY I MIASTA ŻUROMIN
NA LATA 2019-2025**

Żuromin, 26 kwietnia 2019 r.

SPIS TREŚCI

1. Wstęp.....	3
2. Uwarunkowania prawno-systemowe.....	5
3. Charakterystyka Gminy i Miasta Żuromin.....	12
3.1 Położenie geograficzne	12
3.2 Demografia.....	13
3.3 Gospodarka.....	17
3.4 Rynek pracy.....	21
3.5 Mieszkalnictwo.....	25
3.6 Edukacja.....	28
3.7 Ochrona zdrowia.....	31
3.8 Kultura, sport i rekreacja.....	32
3.9 Bezpieczeństwo publiczne.....	33
3.10 Organizacje pozarządowe.....	35
4. Pomoc społeczna i polityka prorodzinna na terenie Gminy i Miasta Żuromin.....	37
4.1 Pomoc społeczna	37
4.2 System wsparcia rodziny i dziecka.....	42
4.3 Główne problemy społeczne na terenie Gminy i Miasta Żuromin.....	52
4.3.1 Bezrobocie i ubóstwo.....	52
4.3.2 Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, i problemy osób starszych.....	56
4.3.3 Niewydolność i dysfunkcje rodzin.....	65
4.3.4 Uzależnienia i przemoc w rodzinie.....	72
5. Analiza SWOT.....	80
6. Misja Strategii.....	82
7. Cele strategiczne.....	82
8. Wdrażanie i harmonogram Strategii.....	94
9. Główne źródła finansowania.....	95
10. Monitoring i ewaluacja Strategii.....	95
11. Podsumowanie.....	96

1. Wstęp

Problemy społeczne, które są efektem zachodzących zmian politycznych i gospodarczych w Polsce stawiają przed władzami samorządowymi szereg zadań, które mają sprzyjać poprawie warunków życia wszystkich mieszkańców społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz przyczyniać się do ich integracji społecznej.

Celem polityki społecznej jest pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb mieszkańców społeczności lokalnej, jak również podejmowanie działań zmierzających do samodzielności i niezależności osób i rodzin poprzez udzielanie wsparcia w rozwiązywaniu problemów i trudnych sytuacji pojawiających się każdego dnia. Tak rozumiana polityka społeczna dotyczy sfer życia związanych z bezpieczeństwem, rynkiem pracy, edukacją, ochroną zdrowia, kulturą, wypoczynkiem, zabezpieczaniem potrzeb materialnych oraz mieszkaniowych.

Obowiązek podejmowania odpowiednich działań w celu zniwelowania skutków niekorzystnych zjawisk społecznych spoczywa na wszystkich jednostkach, począwszy od pojedynczej jednostki jaką jest człowiek, po instytucje i podmioty, które realizują działania w obszarze wsparcia i pomocy na rzecz potrzebujących. Wymaga to indywidualnego i całościowego podejścia do występujących problemów społecznych oraz wdrożenia różnych narzędzi służących efektywnemu zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Aby skutecznie walczyć z tymi problemami należy opracować spójne i perspektywiczne programy i strategie, które pozwolą zdiagnozować występujące problemy społeczne i określić kierunki i sposoby działań w celu ich wyeliminowania lub zmniejszenia. Jednym z podstawowych dokumentów, który pomaga w realizacji lokalnej polityki społecznej jest **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych**, której obowiązek opracowania nakłada na samorząd gminy art. 16 b oraz art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r. poz. 1508 z późn. zm.).

Strategia jest sposobem osiągania wyznaczonych celów przez sterowanie długofalowym rozwojem określonego układu – w naszym przypadku Gminy i Miasta Żuromin i przedstawia koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, problemów społecznych.

Strategia powinna odpowiadać na pytanie co musimy zrobić i dlaczego, aby lepiej funkcjonować i rozwijać się w przyszłości.

Pierwsza obowiązująca Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin została utworzona 27 sierpnia 2004 r. i zatwierdzona Uchwałą

Nr 193/XXI/2004 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 27 sierpnia 2004 r. w sprawie Miejsko-Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin.

Z uwagi na zmieniające się na przestrzeni ostatnich lat uwarunkowania społeczne, gospodarcze i systemowe konieczne jest dostosowanie zapisów zawartych w dotychczasowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do nowych, aktualnych działań, jakie podejmowane są w celu poprawy jakości życia mieszkańców naszej Gminy i Miasta.

Niniejsza Strategia została opracowana przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie w oparciu o współpracę przedstawicieli samorządu lokalnego, m.in. oświaty, kultury, rynku pracy, policji.

Dokument został przygotowany na lata 2019-2025. Jest spójny z założeniami dotyczącymi polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Zgodnie z art. 16 b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej strategia zawiera następujące elementy składowe:

- diagnozę sytuacji,
- prognozę zmian w okresie objętym strategią,

a także określa cele strategiczne, kierunki niezbędnych działań, ramy finansowe oraz wskaźniki realizacji działań.

W części diagnostycznej zawarte są podstawowe informacje charakteryzujące Gminę Miasto i Żuromin, m.in. dotyczące procesów demograficznych, rynku pracy, edukacji, dostępności usług społecznych oraz problemów społecznych w Gminie i Mieście Żuromin.

Diagnoza problemów społecznych została dokonana na podstawie danych za lata 2014-2019 w następujących obszarach:

- bezrobocie i ubóstwo,
- niepełnosprawność, długotrwała choroba i problemy osób starszych,
- niewydolność i dysfunkcje rodzin,
- uzależnienia i przemoc w rodzinie.

Do opracowania diagnozy problemów społecznych występujących na terenie Gminy i Miasta Żuromin wykorzystano między innymi materiały i analizy statystyczne przygotowywane i gromadzone przez instytucje takie jak: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie, Urząd Gminy i Miasta Żuromin, Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie, Komenda Powiatowa Policji w Żurominie, Główny Urząd Statystyczny.

W pozostałej części zawarte są cele strategiczne, niezbędne kierunki działań pozwalające dążyć do osiągnięcia wyznaczonych celów. Zostali wskazani również realizatorzy Strategii, przedstawiono źródła finansowania działań i czas ich realizacji oraz wskaźniki realizacji działań.

Strategia jest dokumentem otwartym, który będzie podlegał monitoringowi i ewaluacji zadań. Procedura monitoringu i ewaluacji będzie pozwalała na wprowadzanie zmian w realizacji poszczególnych celów i zadań odpowiadając na zmieniające się warunki i biorąc pod uwagę aktualne potrzeby społeczne mieszkańców.

2. Uwarunkowania prawno – systemowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych podobnie do innych dokumentów strategicznych, które są przygotowywane na wszystkich szczeblach administracji publicznej ma swoje uwarunkowania prawne. Obowiązek jej opracowania i realizacji wynika wprost z art. 16 b i art. 17 ust. 1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz.1508 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację Strategii mają wpływ również inne akty prawne. Należą do nich między innymi:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
4. Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
6. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego,
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
8. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym,
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
11. Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych,

12. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych,
13. Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
14. Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
15. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty,
16. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny,
17. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
18. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
19. Ustawa z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
20. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji,
21. Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
22. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i ich rodzin "Za życiem".

W trakcie realizacji strategii może zająć potrzeba odwołania się do ustaw i aktów wykonawczych m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin jest zgodna z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi funkcjonującymi na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Dokumenty te mają znaczący wpływ na podejmowanie działań, opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów i możliwości tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – to długookresowy program rozwoju społeczno – gospodarczego UE, którego celem jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa. Strategia koncentruje się na pięciu dalekosiężnych celach w dziedzinie zatrudnienia, innowacyjności, edukacji, walki z ubóstwem oraz w zakresie klimatu i energii.

Pięć głównych celów Unii Europejskiej do 2020 roku:

1. osiągnięcie poziomu 75% zatrudnienia wśród osób między 20 a 64 rokiem życia,
2. zwiększenie nakładów na badania i rozwój do poziomu 3% PKB Unii,

3. zwiększenie liczby osób w wieku 30-34 lata posiadających wykształcenie wyższe do 40% oraz ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących edukację do poziomu poniżej 10%,
 4. zmniejszenie liczby osób, które są zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln,
 5. ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w odniesieniu do poziomu z 1990 roku, doprowadzenie do sytuacji, w której 20% energii będzie pochodziło ze źródeł odnawialnych oraz zwiększenie efektywności energetycznej o 20%.
-

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo – jest to główna strategia rozwoju Polski do roku 2020, która ukazuje strategiczne działania państwa, których podjęcie będzie warunkowało poziom oraz tempo rozwoju kraju. Musi ona zawierać harmonogram oraz źródła finansowania podejmowanych działań. W/w strategia wyznacza trzy obszary, na których powinna opierać się polityka rozwoju, są to:

1. sprawne i efektywne państwo,
2. konkurencyjna gospodarka,
3. spójność społeczna i terytorialna.

Celem głównym strategii jest wzmocnienie i wykorzystanie potencjału gospodarczego, społecznego i instytucjonalnego, tkwiącego w społeczeństwie, który ma przyczynić się do szybszego i zrównoważonego rozwoju kraju oraz poprawy jakości życia ludności.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR – została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. *Strategii Rozwoju Kraju 2020*. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

Głównym celem SOR jest „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

W *Strategii* wyszczególniono także cele szczegółowe:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną (obszary: Reindustrializacja, Rozwój innowacyjnych firm, Małe i średnie przedsiębiorstwa, Kapitał dla rozwoju, Ekspansja zagraniczna);

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony (obszary: Spójność społeczna, Rozwój zrównoważony terytorialnie);

III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu (obszary: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce, Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, E-państwo, Finanse publiczne, Efektywność wykorzystania środków UE) oraz **obszary wpływające na osiągnięcie celów *Strategii***: Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy Wymiar Aktywnej Integracji – zakłada, że walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym musi być oparta na wzroście gospodarczym, zatrudnieniu oraz na nowoczesnej i skutecznej ochronie socjalnej. Głównym celem programu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln oraz wzrost spójności społecznej. Cel główny będzie realizowany poprzez założone cele operacyjne:

1. **Usługi służące aktywności i profilaktyce** – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży – zapewnienie rodzinom posiadającym dzieci dostęp do wysokiej jakości usług społecznych, co pozwoli na zwiększenie szans aktywizacji rodziców oraz zapewni profilaktykę zapobiegania ubóstwu.
2. **Gwarancje dla przyszłości młodzieży** – stworzenie młodzieży szansy wejścia na rynek pracy i zakładania rodzin – opracowanie integralnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych, który stworzy perspektywy młodemu pokoleniu wejście na rynek pracy, umożliwi zdobycie niezbędnych kwalifikacji, kompetencji i umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową, a także rozwój rodziny.
3. **Aktywna osoba i zintegrowana rodzina** – odpowiedzialne lokalne środowisko – rozwój systemu aktywnej integracji, zmierzającego poprzez swoje działania do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Umożliwienie łączenia ról społecznych, zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie znaczenia społeczności lokalnej z wykorzystaniem partnerstwa publiczno-społecznego.
4. **Zapobieganie niepewności mieszkaniowej** – zapewnienie dostępu do mieszkań na wynajem w przystępnej cenie, co pozwoli na zwiększenie poczucia bezpieczeństwa rodzin i umożliwi ich aktywizację zawodową. Istotne będzie również zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności, które są przyczyną wykluczenia społecznego.

- 5. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni** – zagwarantowanie osobom starszym i niepełnosprawnym przyjaznych form opieki i aktywnego spędzania czasu wolnego oraz możliwości włączenia się do życia społecznego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) to **rządowa wizja rozwoju polskich regionów** do 2020 roku. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli.

Najważniejszym celem KSRR jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

KSRR wyznacza też trzy cele szczegółowe. Dotyczą one:

- **wzrostu konkurencyjności regionów** (chodzi o rozwijanie potencjałów największych miast i otaczających je gmin oraz tworzenie warunków do korzystania z tego rozwoju przez pozostałe obszary. To w miastach powstaje najwięcej nowych miejsc pracy, innowacyjnych firm, w nich zlokalizowane są szkoły wyższe, instytucje kultury),
- **niwelowania różnic w rozwoju poszczególnych obszarów kraju** (chodzi szczególnie o obszary wiejskie o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług, miasta, które tracą dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, np. niektóre były stolice województw, obszary przygraniczne czy te części Polski, które nie mają nowoczesnej sieci drogowej czy kolejowej),
- **sprawnego zarządzania polityką rozwoju** (m.in. większa rola województw w prowadzeniu polityki rozwoju, nowe narzędzia polityki regionalnej – kontrakty terytorialne, obserwatoria terytorialne, krajowe i regionalne fora terytorialne).

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030 – jej celem nadrzędnym jest spójność terytorialna rozumiana jako zmniejszenie dysproporcji rozwoju w województwie mazowieckim oraz wzrost znaczenia Obszaru Metropolitalnego Warszawy w Europie, co ma przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.

W dokumencie określono wizję rozwoju województwa mazowieckiego – *Mazowsze to region spójny terytorialnie, konkurencyjny, innowacyjny z wysokim wzrostem gospodarczym i bardzo dobrymi warunkami życia jego mieszkańców*, cel nadrzędny (główny), któremu

podporządkowano cele strategiczne, a także kierunki rozwoju i działania. Dodatkowo w dokumencie zidentyfikowano obszary strategicznej interwencji (OSI), w których występują problemy będące barierą rozwoju regionu. Zaliczono do nich trzy obszary problemowe ostrołęcko-siedlecki, płocko-ciechanowski oraz radomski, a także jeden biegun wzrostu - Obszar Metropolitalny Warszawy.

SRWM uwzględnia założenia i cele *Strategii Europa 2020*, a także *Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo* oraz 9 strategii sektorowych, w tym głównie *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego*.

Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 - dokument został opracowany przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej i stanowi narzędzie wykonawcze „Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030” w zakresie realizacji polityki społecznej Mazowsza.

Misją Samorządu Województwa Mazowieckiego wyrażoną w Strategii jest : "włączenie społeczne i przeciwdziałanie ubóstwu dla poprawy jakości życia mieszkańców Mazowsza", zaś cel strategiczny to: "wzmocnienie kapitału ludzkiego do aktywności, samodzielności i integracji społecznej".

Głównym założeniem Strategii jest przechodzenie z działań o charakterze interwencyjnym na rzecz działań profilaktycznych i aktywizujących w celu zapewnienia inkluzji społecznej i wzmacniania samodzielności osób i rodzin. Strategia wyznacza najważniejsze kierunki dla realizacji programów społecznych i nowych polityk publicznych na Mazowszu.

Strategia Rozwoju Powiatu Żuromińskiego na lata 2014 – 2020 – jest dokumentem, który określa podstawowe kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego. Wśród strategicznych celów rozwoju powiatu możemy wymienić następujące:

- Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju i zachowanie wysokich walorów środowiska,
- Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
- Przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego,
- Podnoszenie standardów funkcjonowania ochrony zdrowia,
- Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia,
- Wdrażanie innowacyjnych technologii informacyjno- komunikacyjnych,
- Wykorzystanie potencjału kulturowego dla rozwoju powiatu,

- Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki w powiecie,
- Podniesienie jakości kapitału ludzkiego w zakresie pozyskiwania środków finansowych na rozwój sportu,
- Tworzenie warunków do zwiększenia inwestycji,
- Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury transportowej,
- Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego.

Polityka Rozwoju Powiatu koncentrować się będzie na działaniach decydujących o konkurencyjności Powiatu i pozyskiwaniu środków na rozwój. Zaplanowane działania będą służyły pobudzaniu aktywności gospodarczej, wspieraniu konkurencyjności przy jak najlepszym wykorzystaniu istniejącego potencjału.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin na lata 2016 – 2022 – jest dokumentem, który wskazuje wizję rozwoju, wyznacza cele strategiczne oraz określa działania zmierzające do ich realizacji. Jest też pewnego rodzaju odpowiedzią na potrzeby i oczekiwania mieszkańców całej społeczności lokalnej z wykorzystaniem ich zasobów i możliwości. Do realizacji w/w strategii wytyczone zostały następujące cele strategiczne:

1. pobudzenie rozwoju gospodarczego i wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości;
2. poprawa jakości życia mieszkańców i stworzenie warunków ich rozwoju;
3. integracja wspólnoty lokalnej poprzez budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwoju Gminy i Miasta Żuromin jest dokumentem uniwersalnym, koncentrującym się na rozwiązaniu najważniejszych problemów rozwojowych Gminy i Miasta Żuromin.

Program Rewitalizacji Gminy i Miasta Żuromin na lata 2018-2023 - wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych ma na celu między innymi:

- pobudzenie aktywności środowisk lokalnych,
- przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych dysfunkcjami społecznymi obszarach,
- stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego,

- polepszenie jakości życia mieszkańców,
- zwiększenie szans mieszkańców na zatrudnienie,
- trwała odnowa obszaru, poprawa ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych,
- odnowa lub wzmocnienie atutów rozwojowych miast i obszarów wiejskich

Rezultatem prowadzonych działań będzie zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co się z tym wiąże, zwiększenie zainteresowania inwestorów tym obszarem.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY I MIASTA ŻUROMIN

3.1 Położenie geograficzne

Gmina i Miasto Żuromin położona jest w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego, na terenie powiatu żuromińskiego. Sąsiaduje z czterema gminami, leżącymi w powiecie żuromińskim, tj. Bieżuniem, Kuczborkiem – Osadą, Lubowidzem, Lutocinem oraz jedną gminą leżącą w powiecie mławskim, tj. Szreńskiem.

Mapa nr 1. Położenie Gminy Żuromin w powiecie żuromińskim

Powierzchnia Gminy i Miasta Żuromin wynosi ok. 133 km². Siedzibą Gminy jest miasto Żuromin, które jest oddalone od Warszawy o 150 km, od Olsztyna o 95 km i od Torunia o 100 km. Żuromin położony jest w środkowej części gminy, zajmuje powierzchnię ok. 11 km² i posiada 8 785 mieszkańców (dane UG i M Żuromin na dzień 31.12.2018 r.).

Na terenie Gminy znajdują się następujące sołectwa: Franciszkowo, Olszewo, Chamsk, Dębsk, Wiadrowo, Sadowo, Cierpigórz, Kosewo, Poniatowo, Rozwozin, Rzęzawy, Kruszewo, Młudzyn, Tadajówka, Nadratowo Nowe, Nadratowo Stare, Kliczewo Małe, Kliczewo Duże, Brudnice, Dąbrowa, Raczyny, Wólka Kliczewska, Bedzymin, Dąbrowice. Wśród nich najliczniej zaludnione są: Poniatowo – 835, Chamsk - 790, i Wiadrowo – 429 mieszkańców.

Przez Miasto i Gminę Żuromin przebiegają dwie drogi wojewódzkie nr 541 i nr 563 oraz sieć dróg powiatowych.

3.2 Demografia

Występujące współcześnie procesy demograficzne ze względu na swój złożony charakter i dynamikę zmian znacząco wpływają na społeczno – ekonomiczne warunki funkcjonowania całego państwa jak i małych samorządów. Bardzo istotne są zmiany liczby ludności, postępujące procesy starzenia się społeczeństwa oraz procesy migracyjne, zarówno wewnętrzne jak i zewnętrzne.

W roku 2018 Gmina i Miasto Żuromin liczyła 14 328 mieszkańców (dane UGiM Żuromin- stan na 31.12.2018 r.). Analiza zmian liczby ludności na terenie Gminy i Miasta Żuromin wskazuje od kilku lat na tendencję malejącą.

Liczba ludności na terenie Gminy i Miasta Żuromin- stan na 31.12.2018 r.

Miejscowość	Liczba ludności
Żuromin	8785
Poniatowo	835
Chamsk	790
Wiadrowo	429
Brudnice	259
Olszewo	249
Dębsk	265
Kosewo	178
Nadratowo Nowe	86
Nadratowo Stare	24
Cierpigórz	90

Sadowo	70
Kruszewo	128
Rzęzawy	230
Rozwozin	261
Młudzyn	117
Tadajówka	94
Dąbrowa	183
Raczyny	229
Kliczewo Małe	136
Kliczewo Duże	144
Wólka Kliczewska	121
Będymin	303
Dąbrowice	153
Franciszkowo	169

Źródło: Urząd Gminy i Miasta Żuromin

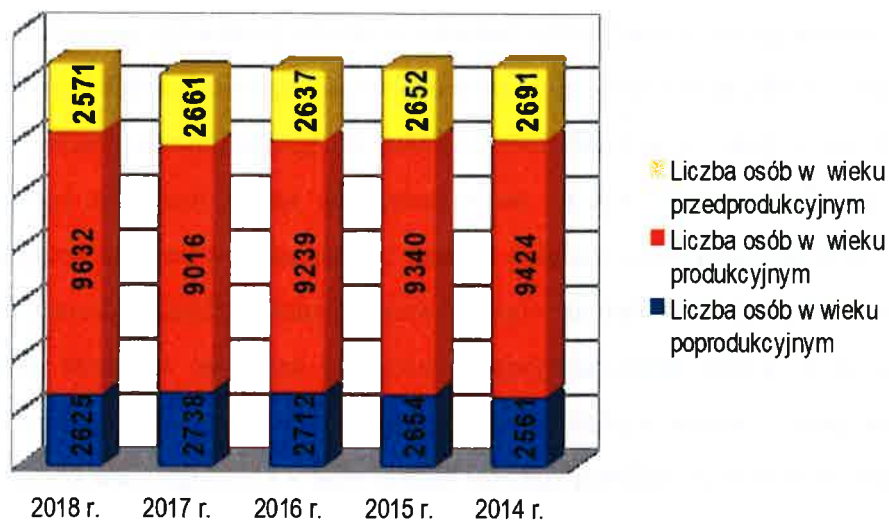
W liczbie mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin przeważają kobiety, które w 2018 roku w liczbie 7350 stanowiły 51,30 % ogółu mieszkańców. Większa część liczby ludności zamieszkuje w mieście Żuromin. Stanowią oni 61,31 % ogółu społeczności lokalnej.

Zdecydowana część społeczeństwa tj. 67,23% to osoby w wieku produkcyjnym. Dzieci i młodzież do 17 roku życia stanowiły 17,94% ogółu naszej społeczności, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym to 18,32%.

Liczba ludności na terenie Miasta i Gminy Żuromin

Rok analizy	2018		2017		2016		2015		2014	
Liczba mieszkańców ogółem	14 328		14 415		14 588		14 646		14 676	
Liczba mieszkańców z podziałem na płeć	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
	7 350	6 978	7411	7 004	7 443	7 145	7 447	7 169	7 506	7170
Liczba mieszkańców z podziałem na miejsce zamieszkiwania	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś	Miasto	Wieś
	8 785	5 543	8 835	5 580	8 958	5 630	8 997	5 649	9 015	5 661

Ludność w podziale na wiek

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Liczba ludności w podziale na wiek (kobiety i mężczyźni)

Rok analizy	2018		2017		2016		2015		2014	
Wiek przedprodukcyjny 0-17 lat w podziale na Kobiety i Mężczyzn	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
	1 256	1 315	1 263	1 398	1 277	1 360	1 284	1 368	1 299	1392
Wiek produkcyjny w podziale Kobiety 18-59 lata Mężczyźni 18-64 lata	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
	4 772	4860	4 260	4 756	4 299	4 940	4 360	4 980	4 424	5 000
Wiek poprodukcyjny ogółem i w podziale Kobiety 60 lat i więcej Mężczyźni 65 lat i więcej	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
	1 822	803	1 888	850	1 867	845	1 833	821	1 783	778

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GiM Żuromin i OZPS.

W latach 2014 – 2017 obserwowany był :

- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, tj. 60/65 lat i więcej – z 2 561 osób w roku 2014 do 2 738 w roku 2017, z przewagą Kobiet,

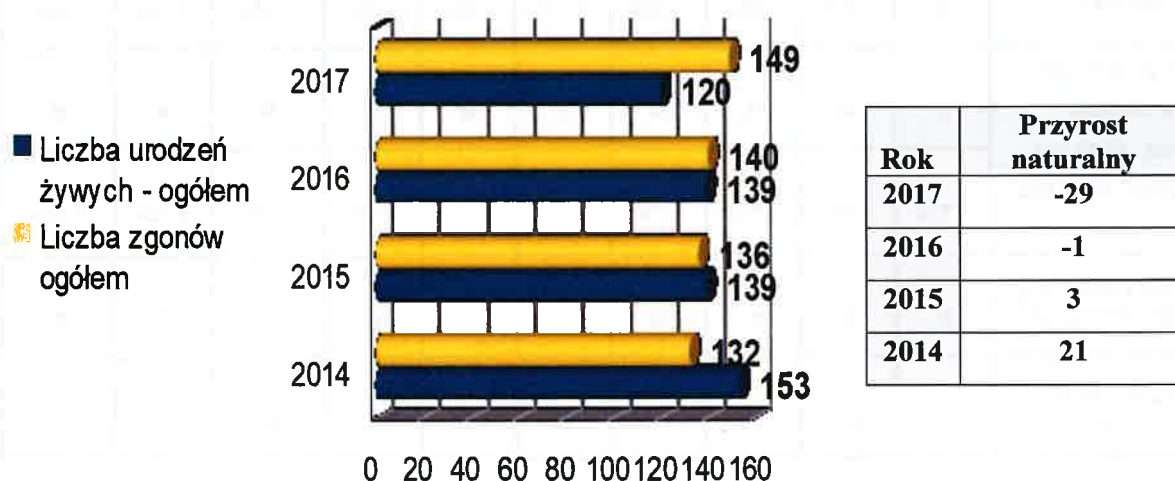
- spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, tj. 18-59/64 lata – z 9 424 w roku 2014 do 9 016 w roku 2017, z przewagą Mężczyzn.

Natomiast w 2018 r. obserwuje się wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym i niewielki spadek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym oraz osób w wieku przedprodukcyjnym.

Z danych zawartych w powyższych tabelach wynika, że społeczeństwo Gminy i Miasta i Żuromin starzeje się. Przypuszczać należy, że w kolejnych latach liczba ta będzie rosła, co będzie wymagało dostosowania odpowiednich działań i instrumentów polityki społecznej dla tej grupy społeczności lokalnej. Jeśli będzie obserwowany spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym i wzrost w wieku poprodukcyjnym, wówczas oznaczać to może gwałtowne zmniejszenie zasobów pracy, wzrost wydatków na utrzymanie systemu emerytalnego i służbę zdrowia. Wzrost liczby osób w wieku późnej starości będzie miał z kolei ogromne konsekwencje dla rodzin i gospodarstw domowych.

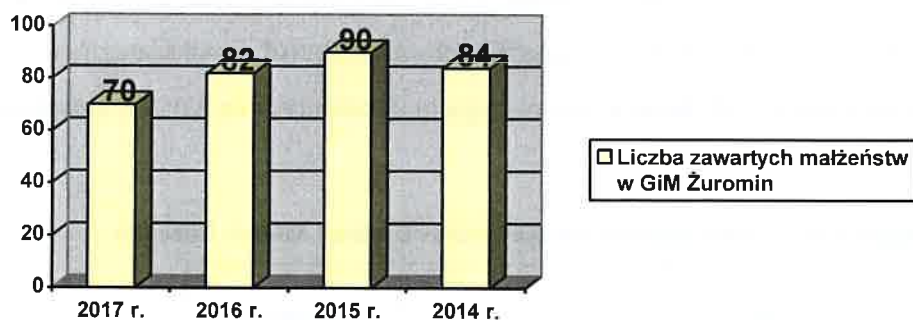
Według danych GUS (opracowanie z 2017 r.) trwający proces starzenia będący wynikiem korzystnego zjawiska jakim jest wydłużanie trwania życia, pogłębiany jest niskim poziomem dzietności.

W Gminie i Mieście Żuromin w 2017 r. wystąpił ujemny przyrost naturalny(dane GUS). Jest to zjawisko bardzo niekorzystne, które jest bezpośrednią przyczyną zmniejszania się liczby ludności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Niekorzystną sytuację można odnotować również w liczbie zawieranych małżeństw. W ostatnich kilku latach zauważalny jest spadek liczby zawieranych małżeństw na terenie naszej gminy.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Na spadek liczby ludności ma wpływ również ujemne saldo migracji. Mieszkańcy Gminy i Miasta Żuromin wyjeżdżają do większych ośrodków miejskich głównie w celach zarobkowych. Nowi mieszkańcy gminy to głównie mieszkańcy pochodzący z terenów wiejskich. Mniejsza część nowych mieszkańców pochodzi z innych miast, prawdopodobnie przybywających na teren Gminy i Miasta Żuromin z uwagi na niższe koszty utrzymania.

Rok	Liczba zameldowań				Liczba wymeldowań				Saldo migracji ogółem
	ogółem	z miast	ze wsi	z zagranicy	ogółem	do miast	na wieś	za granicę	
2017	168	40	126	2	219	129	83	7	-51
2016	142	39	98	5	200	121	77	2	-58
2015	Brak danych	38	78	Brak danych	Brak danych	98	69	Brak danych	Brak danych
2014	139	38	99	2	199	120	77	2	-60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3.3 Gospodarka

Gmina i Miasto Żuromin jest terenem rolniczo-przemysłowym. Charakteryzuje się produkcją rolno-spożywczą. Na terenie naszej Gminy podstawowym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest produkcja drobiarska. Dobrze rozwinięta jest również hodowla trzody chlewnej i bydła mlecznego.

Potencjał gospodarczy w Gminie i Mieście Żuromin tworzą głównie podmioty prywatne.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Gminie i Mieście Żuromin najczęściej deklarowanymi rodzajami działalności są handel, usługi oraz budownictwo.

Liczba podmiotów gospodarczych osób fizycznych w Gminie i Mieście Żuromin

Branża	2018 r.
Produkcja	94
Usługi	152
Budownictwo	132
Transport	35
Handel	343
Gastronomia	16
pozostałe	169
Razem	941

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin- wygenerowane z CEIDG na dzień 03.04.2019 r.

Podmioty według sektorów własnościowych w Gminie i Mieście Żuromin

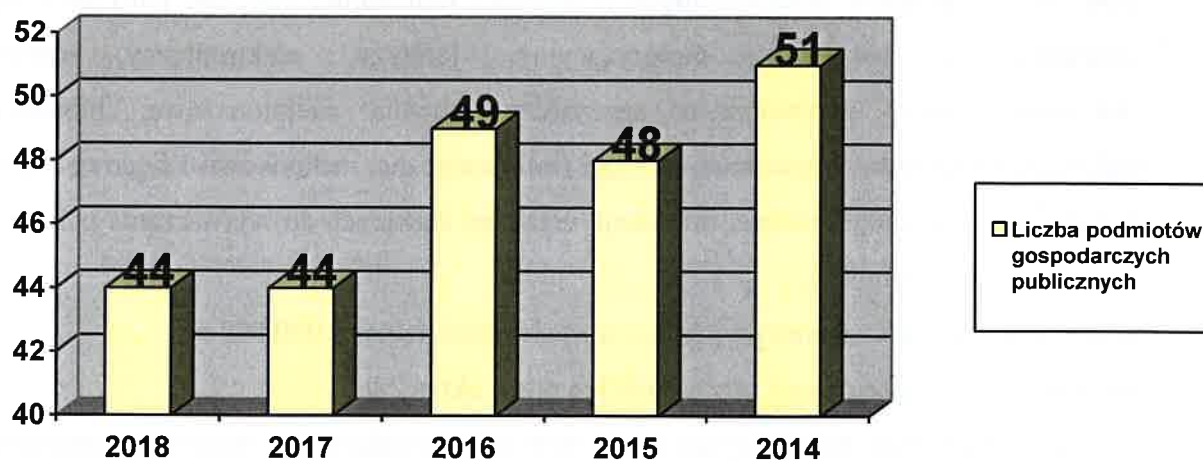
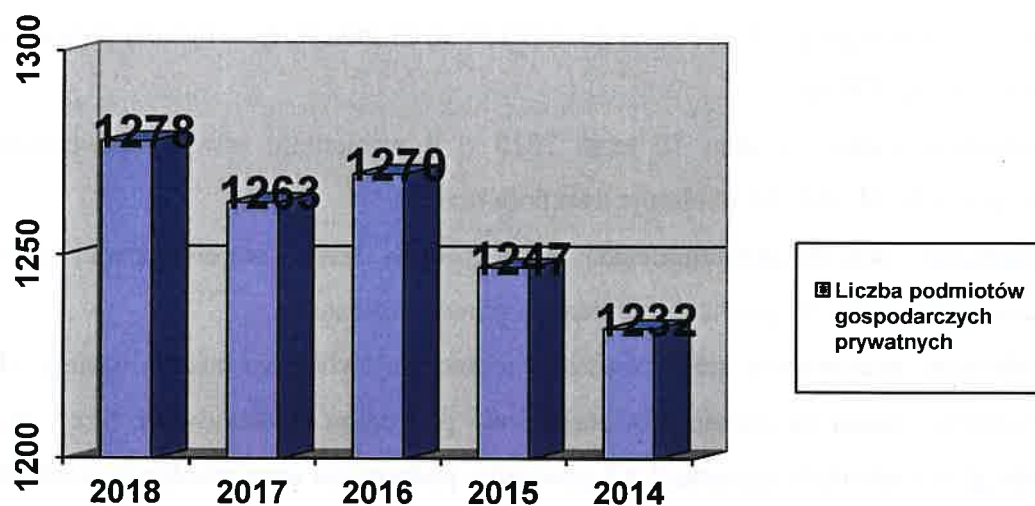
Podmioty według sektorów własnościowych	2018 r.	2017 r.	2016 r.	2015 r.	2014 r.
Podmioty gospodarki narodowej - ogółem	1327	1311	1323	1301	1283
Sektor publiczny -ogółem	44	44	49	48	51
Sektor publiczny –państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	38	38	43	42	45
Sektor publiczny –spółki handlowe	1	1	1	1	1
Sektor prywatny- ogółem	1278	1263	1270	1247	1232
Sektor prywatny- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1083	1056	1069	1061	1055
Sektor prywatny- spółki handlowe	50	59	55	47	45
Sektor prywatny- spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4	5	4	4	5
Sektor prywatny- spółdzielnie	7	9	8	8	8
Sektor prywatny-fundacje	1	1	1	1	1
Sektor prywatny- stowarzyszenia i organizacje społeczne	26	31	31	30	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON (dane GUS) na terenie Gminy i Miasta Żuromin w 2018 r.

Wykres: Liczba podmiotów według sektorów własnościowych w Gminie i Mieście Żuromin

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych z GUS

Gmina i Miasto Żuromin zachęca przedsiębiorców do inwestowania na naszym terenie. Oferta inwestycyjna obejmuje między innymi pomoc publiczną w ramach Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz zwolnienia z podatku od nieruchomości.

Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Gmina i Miasto Żuromin dysponuje obszarem 4,72 ha gruntów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze, należącym do Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Warmińsko-Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna SA powstała 19.02.1997 r. Utworzona została jako spółka zarządzająca jedną z sześciu wówczas funkcjonujących w kraju specjalnych stref ekonomicznych – Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefą Ekonomiczną.

Aktualnie, Warmińsko Mazurska Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. (W-M SSE SA) pełni także funkcję zarządzającego obszarem wspierania nowych inwestycji o łącznej powierzchni ok. 33 525,5 km² (3 352 570 ha)

Na podstawie Ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji, teren zarządzany przez W-M SSE SA obejmuje dwa podobszary:

- **podobszar warmińsko-mazurski:** prawie cały teren województwa warmińsko-mazurskiego (19 z 21 powiatów i miast na prawie powiatu),
- **podobszar mazowiecki:** północna część terenu województwa mazowieckiego (11 z 42 powiatów i miast na prawie powiatu) – cały podregion ciechanowski, 5 z 6 powiatów podregionu ostrołęckiego oraz 1 z 6 powiatów podregionu warszawskiego wschodniego.

Specjalna Strefa Ekonomiczna w Gminie i Mieście Żuromin obejmuje teren, na którym działalność gospodarcza jest prowadzona na specjalnych warunkach m.in. wymagane jest:

- poniesienie nakładów inwestycyjnych o wartości minimalnej 100 000 euro przy realizacji inwestycji w sektorach: motoryzacyjny, lotniczy, elektroniczny, maszynowy, elektromaszynowy, przetwórstwo spożywcze, chemia małotonażowa, biotechnologia, badawczo-rozwojowy, i nowoczesne usługi (informatyczne, rachunkowo-księgowe i doradztwo podatkowe, centra telefoniczne, produkcja urządzeń służących do wytwarzania paliw i energii ze źródeł odnawialnych),
- poniesienie nakładów inwestycyjnych o wartości minimalnej 1 000 000 zł,
- utworzenie 15 miejsc pracy i utrzymanie ich przez okres 2 lat.

Przedsiębiorca, który uzyska zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Podstrefy Żuromin, ma prawo do korzystania z pomocy publicznej przyznawanej

w formie zwolnienia z podatku dochodowego. Pomoc publiczna przyznawana jest z tytułu poniesionych kosztów inwestycji lub dwuletnich kosztów zatrudnienia nowych pracowników.

Ponadto, na terenie Gminy i Miasta Żuromin został utworzony **Żuromiński Inkubator Przedsiębiorczości** z siedzibą w Żurominie przy ul. Warszawskiej 4, którego celem jest wspieranie lokalnej mikro, małej i średniej przedsiębiorczości oraz aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych.

Zgodnie z Regulaminem Inkubatora Przedsiębiorczości - Żuromiński Inkubator Przedsiębiorczości w Żurominie oferuje:

- najem lokali do prowadzenia działalności gospodarczej,
- atrakcyjne stawki opłat za czynsz,
- nieodpłatną reklamę na stronie internetowej Urzędu Gminy i Miasta Żuromin.

W Gminie i Mieście Żuromin została utworzona również **Żuromińska Strefa Aktywności Gospodarczej (SAG)**, której celem jest aktywizacja gospodarcza, podniesienie atrakcyjności i konkurencyjności inwestycyjnej Gminy i Miasta Żuromin oraz powstanie nowych miejsc pracy.

Główną zachętą dla potencjalnych inwestorów są działki inwestycyjne w atrakcyjnej lokalizacji, przygotowane pod względem geodezyjnym jak i prawnym, zwolnienia z podatku od nieruchomości wynikające z zasad ogólnych oraz zgodnie z obowiązującymi uchwałami Rady Miejskiej w Żurominie.

Żuromińska Strefa Aktywności Gospodarczej to wyznaczone tereny inwestycyjne zlokalizowane w Żurominie w rejonie ulic Jana Pawła II, Strzeleckiej, Towarowej, Komunalnej stanowiące nieruchomości gruntowe będące własnością Gminy Żuromin. Na tych terenach dopuszcza się działalność produkcyjną, usługową oraz handel.

Ponadto, przedsiębiorcy, którzy będą tworzyć nowe inwestycje na terenie Gminy i Miasta Żuromin mają możliwość skorzystania ze **zwolnienia od podatku od nieruchomości** w ramach pomocy de minimis.

3.4 Rynek pracy

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin od kilku lat obserwuje się tendencję malejącą liczby osób bezrobotnych.

Na koniec grudnia 2018 r. poziom stopy bezrobocia w Polsce wynosił 5,8 % (w 2017 r.- 6,6 %.) Miernik ten obliczany jest przez Główny Urząd Statystyczny i jest to wyrażony w procentach stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo tj. pracujących

i bezrobotnych (bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego) według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

W powiecie żuromińskim stopa bezrobocia na dzień 31.12.2018 r. wynosiła 14,9 % i była niższa w porównaniu do analogicznego okresu 2017 r. o 0,4 punktu procentowego.

Stopa bezrobocia na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie przekroczyła na dzień 30.06.2018r. 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju (dane Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie).

Z analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie wynika, iż wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety. Ważną grupę osób bezrobotnych stanowią osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, m.in. osoby długotrwale bezrobotne, osoby do 30 r.ż. oraz powyżej 50 r.ż.

Wyszczególnienie	2018 r.	2017r.	2016r.	2015r.	2014r.
Bezrobotni ogółem	897	957	1081	1230	1366
- w tym Kobiety	493	545	575	647	674
Bezrobotni długotrwale ogółem	542	559	670	787	843
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	185	221	280	225	280

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie pracy w Żurominie					
Gmina i Miasto Żuromin	2018 r.	2017 r.	2016 r.	2015 r.	2014 r.
Bezrobotni długotrwale ogółem	542 (60,4%)	559 (58,4%)	670(67,9%)	787(64,0%)	843 (61,7%)
do 25 lub 30-tego roku życia	do 30 r.ż. 237 (26,4%)	do 30 r.ż. 258 (27,0%)	do 30 r.ż. 312 (28,9%)	do 25 r.ż. 184 (15,0%)	do 25 r.ż. 243(17,8%)
powyżej 50 roku życia	245 (27,3%)	262 (27,4%)	266 (24,6%)	309 (25,1%)	346 (25,3%)

Źródło: Opracowania na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie

Bezrobotni według wykształcenia

Przeważającą grupą wśród osób bezrobotnych w Gminie i Mieście Żuromin stanowią bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnim zawodowym, a także wykształceniem gimnazjalnym i poniżej.

Bezrobotni według wykształcenia	2018 r.	2017r.
Wyższe	119	137
Policealne i śr.zawodowe	218	224
Średnie ogólnokształcące	103	115
Zasadnicze zawodowe	241	263
Gimnazjalne i poniżej	216	218

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie

Bezrobotni według wieku

Najliczniejszą grupę osób bezrobotnych w Gminie i Mieście Żuromin w 2018 r. stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, zaś najmniejszy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób stanowiły osoby w wieku 60-64 lata.

Statystyki PUP w Żurominie w 2018 r. wskazywały też na niewielki wzrost osób bezrobotnych w wieku 55-59 lat.

Bezrobotni według wieku	2018 r.	2017r.
18-24	111	117
25-34	260	271
35-44	208	213
45-54	161	197
55-59	121	115
60-64	33	44

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Bardzo niepokojące są statystyki, dotyczące czasu pozostawania mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin bez pracy. Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Żurominie to osoby, które pozostają bez pracy dłużej niż 24 miesiące oraz od roku do 24 miesięcy.

W 2018 r. w porównaniu do 2017 r. zwiększyła się liczba osób bezrobotnych, które pozostawały bez pracy od roku do 2 lat.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w m-c	2018 r.	2017r.
do 1	58	68
1-3	114	141
3-6	134	147
6-12	144	190
12-24	187	143
pow.24	260	268

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie

Zapotrzebowanie pracodawców na określone grupy zawodowe

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie w 2018 r. zostały pozyskane 53 zakłady do współpracy (w 2017 r.-101) i zagospodarowano 1339 miejsc pracy (w 2017 r.-1 745), głównie w zawodzie: sprzedawcy, robotników gospodarczych, techników administracji, magazynierów.

W 2018 r. obserwowany był spadek zapotrzebowania na pracowników w krajach UE w porównaniu do 2017 r., który jest wynikiem dostosowania warunków pracy i płacy dla swoich obywateli na bardziej atrakcyjne. Zagraniczni pracodawcy poszukują pracowników w różnych branżach, m.in.: stolarze, spawacze, opiekunowie osób starszych. Drugą grupą zawodów, co do ilości są oferty z branży remontowo -budowlanej (murarz, cieśla, dekarz, monter rusztowań, elektryk, blacharz budowlany). Kolejna grupa zawodów dotyczy sfery gastronomiczno - rekreacyjno -kulturalnej (kelner, kucharz, animatorzy kultury, pracownicy obsługi hotelowej), medycznej (lekarzy specjalistów, pielęgniarzy, fizjoterapeutów) i techniczno -informatycznej (programistów, elektromonterów).

Zagraniczni pracodawcy zgłaszają potrzebę zatrudnienia pracowników do pracy sezonowej w rolnictwie i ogrodnictwie, jak również potrzebują wykwalifikowanej kadry technicznej: informatyków i inżynierów w różnym zakresie i pracowników w branży samochodowej (mechaników, lakierników, wulkanizatorów).

Najwięcej ofert zagranicznych w 2018 r. wpływało z Niemiec, Holandii i Norwegii.

Z analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie można zauważyć, iż pracę na naszym terenie wykonują obywatele z Ukrainy i Białorusi, głównie z następujących grup zawodów – rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i pracownicy prac prostych.

3.5 Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe stanowią ogół mieszkań zamieszkanymi i niezamieszkanymi znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych.

W analizowanym okresie (2014r.-2017r.) w Gminie i Mieście Żuromin zauważalny jest przyrost liczby mieszkań, który był m.in. efektem inwestycji w budownictwie, rozbudowy i przebudowy budynków istniejących, jak również zmiany charakteru przeznaczenia powierzchni niemieszkalnych.

Podstawowe dane na temat zasobów mieszkaniowych przedstawia poniższa tabela:

Gmina i Miasto Żuromin	2017 r.	2016r.	2015r.	2014 r.
Zasoby mieszkaniowe wszystkie	4849	4816	4737	4722
Liczba budynków mieszkalnych w gminie	2 718	2706	2695	2684
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w m²)	412 341	408 072	402735	400186
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	85	84,7	85	84,7
Liczba izb w mieszkaniu	21 318	21 092	20 824	20 729
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,99	3,03	3,09	3,11
Przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,68	0,69	0,70	0,71
Liczba mieszkań socjalnych	13	13	13	13
Liczba mieszkań komunalnych	214	216	221	227

Źródło: Opracowana na podstawie danych GUS oraz danych własnych –OZPS

Warunki mieszkaniowe w Gminie i Mieście Żuromin nieznacznie poprawiają się, co znajduje odzwierciedlenie w wartościach wskaźników ilustrujących przeciętną: liczbę izb w mieszkaniu, liczbę osób przypadającą na mieszkanie i na izbę oraz powierzchnię użytkową mieszkania.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2017r. większość mieszkań w Gminie i Mieście Żuromin była wyposażona w instalacje techniczno-sanitarne w postaci wodociągu (4658), ustępu spłukiwanego(4521), łazienki (4413) i centralnego ogrzewania(4231), gazu sieciowego(5).

Pomiędzy miastem a wsią nadal utrzymywały się dysproporcje w wyposażeniu mieszkań w podstawowe instalacje. W mieście w 2018 r. (dane GUS) - w wodociąg wyposażonych było 99,3% mieszkań, w łazienkę – 97,1%, a w centralne ogrzewanie -94,4 %. Na wsi do wodociągu podłączonych było 89,9 % mieszkań, łazienkę posiadało 78,3%, a wyposażone w centralne ogrzewanie było 72,3% mieszkań.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, iż w analizowanym okresie 2014-2017 liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach gminy zmalała, natomiast liczba mieszkań socjalnych pozostawała na tym samym poziomie.

Tym samym, ilość zasobów mieszkaniowych Gminy i Miasta Żuromin nie zaspokaja w pełni potrzeb naszej społeczności. Nadal istnieje zapotrzebowanie na przydział lokali socjalnych.

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin nie ma również mieszkań chronionych.

Zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Gmina i Miasto Żuromin ma obowiązek zapewnienia osobom pełnoletnim, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonej przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013r. o cudzoziemcach, **wsparcia w mieszkaniu chronionym**.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone jest jako mieszkanie chronione treningowe lub mieszkanie chronione wspierane.

W mieszkaniu chronionym treningowym zapewnia się usługi bytowe oraz naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.

Mieszkanie chronione wspierane może być przeznaczone dla osoby niepełnosprawnej, w szczególności osoby niepełnosprawnej fizycznie lub osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz dla osoby w podeszłym wieku lub przewlekłe chorej.

W mieszkaniu chronionym wspieranym zapewnia się usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości.

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin nie można mówić o występowaniu zjawiska bezdomności, jednak incydentalnie zdarzają się przypadki, gdzie osobom lub rodzinom, które wymagają pomocy w zakresie udzielenia schronienia taka pomoc jest zapewniona, np. w wyniku zdarzenia losowego.

Zgodnie z art.48 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Do schronisk kierowane są osoby bezdomne, czyli osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowane na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoby niezamieszkujące w lokalu mieszkalnym i zameldowane na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Z uwagi na sporadyczny zasięg bezdomności na terenie Gminy i Miasta Żuromin nie są prowadzone schroniska, noclegownie czy ogrzewalnie.

Obecnie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie stosownie do zawartej umowy, kieruje osoby z terenu Gminy i Miasta Żuromin wymagające takiego wsparcia do Schroniska dla Bezdomnych, prowadzonego przez **Fundację „Leśne Zacisze” w Sokołowym Kącie, gm. Siemiatkowo.**

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie dla mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin, którzy ze względu na trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania zapewnia również pomoc w formie dodatków mieszkaniowych. Kryteriami uprawniającymi do otrzymania dodatku mieszkaniowego są:

- tytuł prawny do lokalu,
- wysokość dochodu rodziny,
- wielkość mieszkania – powierzchnia użytkowa mieszkania. Ustawa posługuje się pojęciem

„powierzchni normatywnej”- dodatek przysługuje na ściśle określoną liczbę metrów mieszkania.

Realizacja dodatków mieszkaniowych jest zadaniem własnym gminy, którego bezpośrednim realizatorem w Żurominie jest Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Od 2014 r. osoby, którym przysługuje dodatek mieszkaniowy mogą ubiegać się o dodatek energetyczny , którego wysokość ustalana jest corocznie na kolejne 12 miesięcy przez Ministra Energii. Jest to zadanie zlecone i na jego realizację otrzymywana jest dotacja Wojewody. Dodatek energetyczny przysługuje „odbiorcy wrażliwemu” energii elektrycznej, tj. temu który ma przyznany dodatek mieszkaniowy i który posiada umowę kompleksową lub umowę sprzedaży energii elektrycznej oraz zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	165	167	197	223	227
Liczba odbiorców dodatków energetycznych	42	40	45	51	60

Źródło: Opracowanie własne- dane M-GOPS w Żurominie

3.6 Edukacja

Bardzo ważnym obszarem przy opracowywaniu strategicznego planu działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest edukacja, której celem jest zapewnienie warunków równego startu edukacyjnego dzieci i młodzieży.

Placówki oświatowe w ramach swoich zadań realizują zróżnicowane formy edukacji, które rozwijają potencjał młodego pokolenia. Wśród nich są różnego rodzaju zajęcia profilaktyczne promujące właściwe postawy wśród uczniów np.: profilaktyka zdrowotna (zdrowy tryb życia), przeciwdziałanie przemocy i agresji rówieśniczej. W ramach tych programów prowadzone są pogadanki, spotkania edukacyjne z rodzicami i młodzieżą, spotkania psychoedukacyjne.

Gmina i Miasto Żuromin jest organem prowadzącym szkoły podstawowe, których na terenie Gminy i Miasta Żuromin funkcjonuje 7 tj.:

- 2 szkoły podstawowe w Żurominie (do czerwca 2019 r.- 2 oddziały gimnazjalne),
- 5 szkół podstawowych na terenie wiejskim.

Nazwa placówki	Liczba uczniów stan na 30.09.2018 r.
Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żurominie /Gimnazjum	479/87
Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żurominie/Gimnazjum	399/50
Samorządowa Szkoła Podstawowa w Będzynie	63
Samorządowa Szkoła Podstawowa w Racynach	88
Samorządowa Szkoła Podstawowa w Chamsku	94
Samorządowa Szkoła Podstawowa w Poniatowie	83
Samorządowa Szkoła Podstawowa w Kliczewie Dużym	45

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Poniższa tabela przedstawia przedszkola publiczne, punkty przedszkolne oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Nazwa placówki	Liczba dzieci stan na 30.09.2018 r.
Samorządowe Przedszkole Nr 1 w Żurominie	125
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej Nr 1 w Żurominie	25
Przedszkole Samorządowe Nr 2 w Żurominie	125
Punkt Przedszkolny Szkoły Podstawowej Nr 2 w Żurominie	25
Oddział przedszkolny przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Żurominie (3 oddziały)	25x3
Publiczny Punkt Przedszkolny przy Samorządowej Szkole Podstawowej w Poniatowie	25
Oddział przedszkolny przy Samorządowej Szkole Podstawowej w Poniatowie	25
Oddział przedszkolny przy Samorządowej Szkole Podstawowej w Chamsku	25
Oddział przedszkolny przy Samorządowej Szkole Podstawowej w Kliczewie	25
Oddział przedszkolny przy Samorządowej Szkole Podstawowej w Racynach	25
Oddział przedszkolny przy Samorządowej Szkole Podstawowej w Będzynie	25

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin funkcjonuje również oświata niepubliczna w postaci punktów przedszkolnych, przedszkoli i klubów dziecięcych.

Nazwa placówki	Liczba dzieci stan na 30.09.2018 r.
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Jaś i Małgosia”	25
Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Logosensuś”	9
Niepubliczne przedszkole „Bajkowa Kraina”	40
Niepubliczny Klub Malucha	25

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Zapotrzebowanie na opiekę przedszkolną w Gminie jest bardzo duże, co wskazuje na konieczność rozwoju infrastruktury oświatowej i dostosowanie jej do potrzeb naszej społeczności.

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin od 2016 roku funkcjonuje **Miejsko – Gminny Żłobek w Żurominie**, który jest samodzielną, wydzieloną organizacyjnie gminną jednostką budżetową. Organem prowadzącym Żłobek jest Gmina i Miasto Żuromin.

Żłobek pełni funkcję opiekuńczą, wychowawczą oraz edukacyjną i zapewnia opiekę dla dzieci w wieku od 20 tygodnia życia do 3 lat.

Do zadań Żłobka oprócz zadań określonych w art. 10 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 należy m.in:

- 1) organizowanie warunków dla wszechstronnego, harmonijnego rozwoju dzieci, w tym zapewnienie właściwych warunków lokalowych z wyposażeniem dostosowanym do wieku i potrzeb rozwojowych dzieci,
- 2) organizowanie optymalnych warunków rozwoju osobowości, zdolności i zainteresowań dzieci,
- 3) zapewnienie dzieciom wyżywienia dostosowanego do wieku i diety dziecka,
- 4) zapewnienie dzieciom możliwości odpoczynku w formach dostosowanych do ich wieku,
- 5) dbanie o bezpieczeństwo i zdrowie dzieci,
- 6) wspomaganie indywidualnego rozwoju dziecka,
- 7) współdziałanie z rodzicami w wychowaniu dziecka.

Z dziećmi prowadzone są m.in. zajęcia opiekuńczo – wychowawcze i edukacyjne właściwe do wieku dzieci. Zajęcia te mają na celu przede wszystkim stymulowanie procesów

rozwojowych dzieci poprzez wykorzystanie ich własnej inicjatywy, wyrabianie nawyków higieny, kształtowanie postaw społecznych, rozwój mowy, wyrabianie orientacji w przestrzeni, rozwijanie wyobraźni i wrażliwości estetycznej, plastycznej, muzycznej i ruchowej.

Rok	Liczba miejsc w żłobku
2018	37
2017	40
2016	15

Źródło: Opracowanie własne- dane OZPS

3.7 Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, który świadczy usługi medyczne, zarówno w zakresie leczenia stacjonarnego jak i ambulatoryjnego.

Obszar działania SP ZZOZ w Żurominie stanowi obwód profilaktyczno - leczniczy obejmujący teren wiejski i miasto Żuromin. Oprócz miasta (gminy) Żuromin do obszaru objętego publiczną opieką medyczną SP ZZOZ w Żurominie należą także gminy Biezuń, Kuczbork – Osada, Lubowidz, Lutocin, i Siemiatkowo.

Mieszkańcom Gminy i miasta Żuromin, którzy wymagają, ze względu na stan zdrowia całodobowych świadczeń opiekuńczych, pielęgnacyjnych i rehabilitacyjnych oraz kontynuacji leczenia, a które nie potrzebują hospitalizacji na oddziale szpitalnym stacjonarną i długoterminową opiekę pielęgnacyjną zapewnia Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Żurominie.

Natomiast Stacja Opieki –Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Caritas Diecezji Płockiej w Żurominie świadczy w swoim zakresie między innymi pomoc pielęgniarek środowiskowo-rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze, rehabilitację leczniczą czy opiekę hospicyjno-paliatywną.

W Żurominie działają również publiczne, jak i niepubliczne przychodnie lekarskie świadczące podstawową opiekę zdrowotną oraz poradnie specjalistyczne (publiczne i prywatne).

3.8 Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna w Gminie i Mieście Żuromin prowadzona jest na wielu płaszczyznach, począwszy od organizacji i koordynacji imprez kulturalnych, poprzez upowszechnianie wiedzy i kultury, do zaspokajania potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy.

Główną placówką prowadzącą działalność kulturalną w Gminie i Mieście Żuromin jest **Żuromińskie Centrum Kultury** w ramach którego funkcjonuje m.in. sekcja szachowa, sekcja brydża sportowego, drużyna harcerska, sekcja teatralna, sekcja plastyczna, sekcja muzyczna i wokalna, zajęcia rytmiczne, ognisko muzyczne. Mieszkańcy mogą korzystać również z zajęć Niepublicznej Szkoły Muzycznej, Szkoły Tańca "Art. Dance" oraz Szkoły Tańca Grupa "Jagódki". Przy ŻCK działają również zespoły muzyczne i Żuromińska Orkiestra Dęta oraz Lokalne Centrum Kompetencji.

Ważnym aspektem działalności placówki jest organizowanie imprez kulturalnych, rozrywkowych oraz okolicznościowych (m.in. wystawy, konkursy, plenery malarsko-rzeźbiarskie, turnieje, organizacja Dni Żuromina, organizacja czasu wolnego dzieciom podczas ferii i wakacji).

W 2017 r. Żuromińskie Centrum Kultury reaktywowało kino, które jest modernizowane i dostosowywane do potrzeb odbiorców.

Działalność w sferze kultury, w szczególności czytelnictwa, prowadzi **Powiatowa – Miejska Biblioteka Publiczna w Żurominie**, która jest wspólną instytucją kultury Powiatu Żuromińskiego i Gminy i Miasta Żuromin.

Do podstawowych jej zadań należy m.in. : gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbioru materiałów bibliotecznych, organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych ludziom chorym i niepełnosprawnym, prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej. Biblioteka może podejmować inne działania dla zaspokajania potrzeb mieszkańców powiatu.

Biblioteka jest ponadto organizatorem różnego rodzaju przedsięwzięć i projektów czytelniczo-kulturalnych, m.in.: spotkań autorskich, wykładów, imprez środowiskowych, spektakli teatralnych, m.in. organizowanie corocznego Narodowego Czytania.

Przy Powiatowo – Miejskiej Bibliotece Publicznej w Żurominie działa również Dyskusyjny Klub Książki skupiający grupę miłośników czytelnictwa.

Przy bibliotece funkcjonuje również Uniwersytet Trzeciego Wieku, który zrzesza osoby po 55 roku życia, po zakończeniu pracy zawodowej. Celem UTW jest podniesienie jakości życia osób starszych poprzez:

- integrację,
- edukację,
- rozwijanie różnych form kultury fizycznej,
- działanie na rzecz środowiska oraz ochrony środowiska naturalnego,
- współpracę międzypokoleniową.

Na terenie Gminy życie kulturalne prowadzone jest również w świetlicach wiejskich (w Rozwozinie, w Chamsku, Będziminie, Wiadrowie, Poniatowie, w Kliczewie Dużym).

Gmina i Miasto Żuromin zapewnia mieszkańcom możliwość korzystania z bazy sportowo-rekreacyjnej, obejmującej m.in.: boiska, hale sportowe, place zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe.

Bazę sportową stanowią :

- Stadion Miejski, ul. Żeromskiego 5, Żuromin (boisko do piłki nożnej, zaplecze socjalno-sanitarne),
- Obiekty „Orlik” (boisko o powierzchni trawiastej, boisko o powierzchni poliuretanowej, boisko do piłki plażowej siatkowej, street workout, skatepark),
- Sale Sportowe przy szkołach podstawowych nr 1 i nr 2 w Żurominie z zapleczem socjalno-sanitarnym,
- Boiska wielofunkcyjne przy SP 1 i SP 2 w Żurominie, SP Poniatowo, SP Chamsk, SP Będzimin, SP Raczyny,
- Place zabaw dla dzieci przy szkołach podstawowych i żłobku,
- Place zabaw w Żurominie (Plac Wolności, ul. Zielona, ul. Lidzbarska),
- Ścieżki rowerowe,
- Siłownie plenerowe.

Należy nadmienić, iż sukcesywnie podejmowane są działania zmierzające do poprawy jakości infrastruktury sportowo –rekreacyjnej na terenie całej Gminy.

3.9 Bezpieczeństwo publiczne

Utrzymaniem bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz ochroną bezpieczeństwa ludzi na terenie Gminy i Miasta Żuromin zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Żurominie.

Zapobieganie przestępczości, która określana jest jako wszystkie czyny określone przez prawo jako przestępstwa (zachowania niezgodne z normą prawną), popełnione w danym kraju lub na danym terenie w określonym czasie wymaga zastosowania kompleksowych rozwiązań przy współudziale różnych instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych, a także przedstawicieli społeczności lokalnych. Ścisłe ustalenie rozmiarów przestępczości jest niemożliwe z uwagi na nieznaną liczbę przestępstw nie ujawnionych bądź nie zgłoszonych (tzw. ciemna liczba). Ograniczanie przyczyn przestępczości jest osiągane przez działania: zapobiegawcze — środki ekon. (np. zmniejszanie bezrobocia, kształtowanie struktur gosp. redukujących sposobność do popełniania przestępstw i czerpania z nich korzyści) oraz wychowawcze (rodzina i szkoła); obronne i represyjne — skutecznie działająca policja, prokuratura i sądy, skuteczniejsze prawo karne; techn. środki obrony; wychowawcze — resocjalizacja w zakładach karnych, opieka postpenitencjarna. (źródło: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/przestepczosc;3963635.html>)

Według danych GUS w 2018 r. w powiecie żuromińskim na 1000 mieszkańców odnotowano **10,58** przestępstw (w 2017 r.- **16,57**).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w powiecie Żuromin wynosi **82,9 %** (w 2017 r.- **92,30%**) i jest **znacznie większy od** wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz **znacznie większy od** wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Żuromin najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze gospodarczym – **0,84** (wykrywalność **60,6%**) (w 2017 r.-**10,00** (wykrywalność **97,5 %**) oraz o charakterze kryminalnym – **7, 39**(**wykrywalność 80%**) - (w 2017 r. **4,19** (**wykrywalność 77%**)). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu -**2,84** (**wykrywalność 48,2 %**) (w 2017 r.- **2,36** (**wykrywalność 57%**)), drogowe – **1,89** (**100%**) (w 2017 r.- **2,00** (**100%**)) – dane GUS.

Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych- Dane dla powiatu żuromińskiego

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Przestępstwa ogółem	414	653	761	315	462
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	289	165	182	177	250
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	33	394	458	45	51
Przestępstwa drogowe	74	79	87	77	100
Przestępstwa przeciwko mieniu	111	93	130	119	180

Źródło: GUS

Dane dla Gminy i Miasta Żuromin

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Kradzież	26	23	39	30	45
Kradzież z włamaniem	19	10	12	22	25
Uszkodzenia ciała	12	8	9	8	12
Groźby karalne	9	13	1	10	7
Uszkodzenia mienia	12	7	14	17	20
Przestępstwa drogowe oraz kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu	61	41	55	43	65
Posiadanie narkotyków	6	5	9	7	-
Przemoc w rodzinie	42	42	12	16	18

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Żurominie

3.10 Organizacje pozarządowe

W rejestrze Starostwa Powiatowego w Żurominie wymienione są następujące organizacje pozarządowe z terenu Gminy i Miasta Żuromin (dane strona internetowa Starostwa Powiatowego w Żurominie):

Stowarzyszenia zarejestrowane w KRS

- 1.Stowarzyszenie społeczno - kulturowe WZU
- 2.Stowarzyszenie WAGON INICJATYW
- 3.Towarzystwo Miłośników Ziemi Żuromińskiej
- 4.Stowarzyszenie Na pograniczu
- 5.Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku
- 6.Miejski Klub Sportowy Wkra Żuromin
- 7.Stowarzyszenie Informacja-Integracja
- 8.Stowarzyszenie Obywatel 805
- 9.Polski Związek Niewidomych, Okręg Mazowiecki, Koło Powiatu Żuromin
- 10.Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Ciechanowie, Koło w Żurominie
11. Żuromińskie Stowarzyszenie Społeczno - Kulturalne „Plan Szansa”
12. Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Rozwozinie.

Stowarzyszenia działające w powiecie żuromińskim, nad którymi Starosta Żuromiński nie sprawuje nadzoru

- 1.Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, Żuromiński Związek Drużyn Harcerzy

2. Związek Represjonowanych Politycznie Żołnierzy Górników, Zarząd Koła w Żurominie
3. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych
4. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koło w Żurominie
5. Polski Czerwony Krzyż, Zarząd Rejonowy w Żurominie
6. Związek Harcerstwa Polskiego w Żurominie

Stowarzyszenia zwykłe

Żuromińska Grupa Historyczna
Ludus Team
Moto Ósemka FG Żuromin

Uczniowskie Kluby Sportowe

1. Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka” przy Gimnazjum Nr 1 w Żurominie
2. Uczniowski Klub Sportowy „Kiks” w Żurominie
3. Uczniowski Klub Sportowy „Kadet” w Żurominie
4. Uczniowski Klub Sportowy przy SP1 w Żurominie
5. Uczniowski Klub Sportowy Sokół Żuromin
6. Uczniowski Klub Sportowy „Krasnale” w Raczynach
7. Uczniowski Klub Sportowy „Technik” w Żurominie
8. Uczniowski Klub Sportowy „TROPS” w Żurominie
9. Uczniowski Klub Sportowy Luks.

Ochotnicze Straże Pożarne

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Żurominie
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Rzęzawach
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Poniatowie
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Chamsku

Ponadto, na terenie Gminy i Miasta Żuromin działają też Ochotnicze Straże Pożarne w: Olszewie, Kliczewie Dużym, Młudzyńcu, Będzynie i Dębsku.

W 2017 r. na terenie Gminy i Miasta Żuromin powstała Spółdzielnia socjalna "SZANSA", która w swoim zakresie obejmuje m.in. usługi utrzymania czystości, usługi remontowo-budowlane, wykończeniowe, usługi ogrodnicze, a także roznoszenie poczty i pism urzędowych.

W Żurominie od 2016 r. istnieje Centrum Organizacji Pozarządowych. Głównym celem dla którego powołano Centrum Organizacji Pozarządowych jest stwarzanie warunków do działania i rozwoju organizacjom działającym w sferze pożytku publicznego na rzecz mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin, z wyłączeniem działań komercyjnych.

4. POMOC SPOŁECZNA I POLITYKA RODZINNA NA TERENIE GMINY I MIASTA ŻUROMIN

4.1 Pomoc społeczna

Zgodnie z art.2 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej „pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”.

Zmieniająca się sytuacja społeczno-gospodarcza oraz zmiany w obszarze polityki społecznej wymagają stosowania różnorodnych rozwiązań w zakresie pojawiających się problemów. Konieczne zatem jest prowadzenie intensywnych działań służących minimalizowaniu rozmiarów i skutków zjawisk społecznie negatywnych oraz wsparcie w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu ról społecznych osób/rodzin, a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin, poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego ich usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem oraz realizacja zadań o charakterze pomocowym, aktywizującym oraz integrującym różnorodne środowiska na rzecz wsparcia grup i osób najbardziej potrzebujących.

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin zadania pomocy społecznej realizowane są przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie, który jest samodzielną jednostką organizacyjną gminy utworzoną w 1990 roku.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako samorządowa instytucja pomocowa realizuje zadania własne gminy oraz zadania zlecone gminie przez administrację rządową. Zadania te są bardzo zróżnicowane i obejmują swoim zasięgiem różnego rodzaju świadczenia o charakterze finansowym jak i pozafinansowym.

Wśród tych zadań można wyróżnić:

- rozpoznawanie potrzeb jednostek, grup, rodzin, środowisk wymagających pomocy i interwencji

socjalnej,

- organizowanie i prowadzenie pracy socjalnej,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacja zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- wykonywanie innych zadań, których realizacja wynika z obowiązujących przepisów prawa.

Realizując powyższe zadania Ośrodek współpracuje z wieloma instytucjami i organizacjami działającymi zarówno na szczeblu publicznym jak i prywatnym.

Pomoc społeczna na terenie Gminy i Miasta Żuromin adresowana jest do mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin, spełniających kryteria dochodowe oraz inne przesłanki określone w ustawie o pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza określonego w drodze ustawy tzw. kryterium dochodowego, które zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz.1358) od 1 października 2018 r. wynosi:

- a) na osobę samotnie gospodarującą – **701,00 zł**,
- b) dla pozostających w rodzinach – **528,00 zł**.

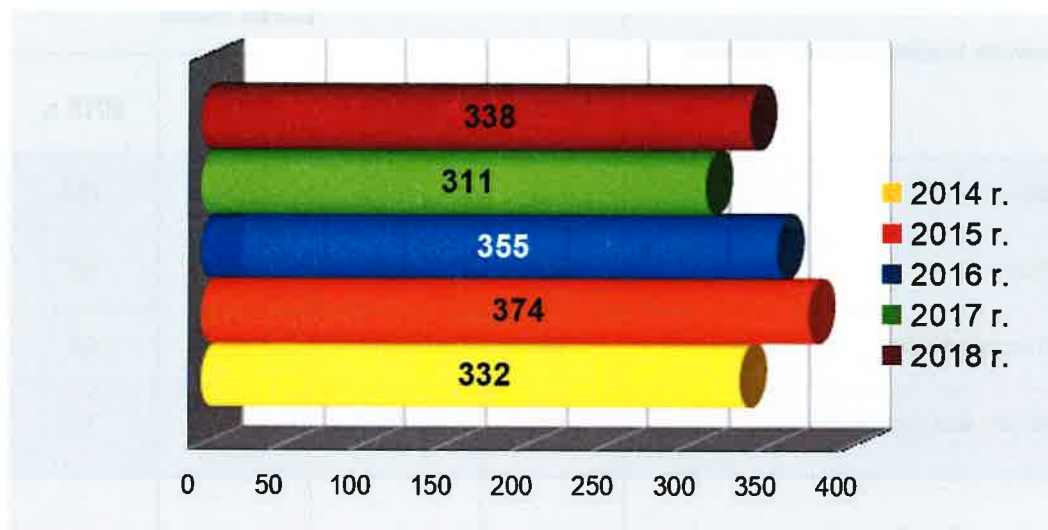
Jednocześnie osoby i rodziny muszą spełniać inne przesłanki, określone ustawą o pomocy społecznej, do których w szczególności należy: ubóstwo, bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii i inne.

Mieszkańcy Gminy i Miasta Żuromin mogą korzystać ze wsparcia na podstawie innych ustaw (inne kryterium dochodowe lub brak takiego kryterium) realizowanych w Ośrodku, m.in. ustawy o świadczeniach rodzinnych, dodatkach mieszkaniowych, dodatkach energetycznych, Karty Dużej Rodziny, wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej i innych.

Spośród ogólnej liczby mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin - stan na dzień 31. 12. 2018 r.- która wynosiła **14 328 mieszkańców** Miejsko -Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił wsparcia z zakresu ustawy o pomocy społecznej bez względu na źródło finansowania **338 rodzinom, w tym 761 osobom w tych rodzinach.**

Zdecydowaną większość odbiorców wsparcia udzielanego przez M-GOPS w Żurominie stanowią rodziny jednoosobowe (w 2018 r.- 161 rodzin, w 2017 r. 130 rodzin) oraz rodziny z dziećmi (w 2018 r.- 108 rodzin, w 2017 r.-99 rodzin).

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2014-2018

Źródło: Opracowanie własne

Na przestrzeni ostatnich kilku lat (2015-2017) zauważalna jest niewielka tendencja spadkowa w stosunku do liczby osób, które otrzymują wsparcie z pomocy społecznej. Wynika to z różnych przyczyn, między innymi ze wzrostu płacy minimalnej, wzrostu emerytur i rent, co w rezultacie uniemożliwia korzystanie ze świadczeń pomocowych szerszej grupie osób i rodzin (niespełnianie kryteriów dochodowych).

Niewątpliwie wpływ na mniejszą liczbę rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej ma wprowadzony od 2016 r. Program Rodzina 500 plus, dzięki któremu sytuacja ekonomiczna wielu rodzin z dziećmi zdecydowanie się poprawiła.

W 2018 r. liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej nieznacznie się zwiększyła z uwagi na podniesienie kryterium dochodowego, uprawniającego do ubiegania się o w/w świadczenia.

W latach 2014-2018 wśród mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin korzystających ze wsparcia M-GOPS w Żurominie najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Dość liczne grono stanowiły też rodziny zmagające się z niepełnosprawnością czy długotrwałą lub ciężką chorobą. Wymienione powyżej powody przyznania świadczeń

z pomocy społecznej rzadko występują pojedynczo, zazwyczaj są skorelowane z innymi dysfunkcjami.

W 2018 r. zasięg tych zjawisk był nieznacznie wyższy, co wynikało z większej liczby rodzin uprawnionych do świadczeń pomocy społecznej.

Poniższa tabela przedstawia powody trudnej sytuacji życiowej, uzasadniające przyznanie pomocy społecznej w latach 2014-2018.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin				
	2018 r.	2017 r.	2016 r.	2015 r.	2014 r.
Ubóstwo	186	168	204	234	230
Bezrobocie	145	135	157	197	223
Niepełnosprawność	94	100	83	92	84
Długotrwała lub ciężka choroba	80	45	50	77	60
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	25	49	47	50
Alkoholizm	1	4	14	24	26
Przemoc w rodzinie	14	3	8	12	21
Zdarzenie losowe	7	1	-	2	1
Trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	1	2	3	3
Bezdomność	3	2	1	1	0
Narkomania	-	-	5	7	6

Źródło: Opracowanie własne

W ramach systemu pomocy społecznej mieszkańcy Gminy i Miasta Żuromin mogą korzystać z różnego rodzaju wsparcia. Świadczenia pomocy społecznej udzielane przez Ośrodek mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy.

Formy świadczeń udzielane w M-GOPS w Żurominie w latach 2014-2018 przedstawia poniższa tabela.

	2018r.	2017r.	2016r.	2015r.	2014r.
Forma pomocy		Liczba rodzin/osób			
Zasiłki stałe-	45	43	52	51	43
Zasiłki celowe	182	130	129	164	209
Zasiłki specjalne celowe	4	13	7	10	11
Zasiłki okresowe	38	42	44	70	64
Zdarzenie losowe	7	1	-	1	1
Schronienie	3	2	2	2	2
Dożywianie-ogółem	296	259	400	667	617
Dodatki mieszkaniowe	165	167	197	223	227
Dodatki energetyczne	42	40	45	51	60
Usługi opiekuńcze	28	19	21	19	17
Domy Pomocy Społecznej	8	6	5	5	5
Składki zdrowotne	69	71	79	66	51
Składki społeczne	69	76	72	61	63
Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych	16	6	1	13	8

Źródło: Opracowanie własne

Spośród świadczeń udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej najczęstszymi formami pomocy są m.in. zasiłki celowe, dożywianie, dodatki mieszkaniowe oraz opłacanie

składek zdrowotnych i społecznych za osoby pobierające świadczenia (zasiłek stały, świadczenie pielęgnacyjne) i jednocześnie nie ubezpieczone z innego tytułu.

W ostatnich latach zauważalna jest tendencja do większego zainteresowania osób/rodzin usługami opiekuńczymi oraz umieszczeniem osób starszych w domach pomocy społecznej. Występuje również większa ilość osób, które nie posiadają ubezpieczenia zdrowotnego i mogą korzystać w Ośrodku Pomocy Społecznej ze świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, potwierdzających prawo do bezpłatnego leczenia.

4.2 System wsparcia rodziny i dziecka

W Gminie i Mieście Żuromin wsparcie rodzin i dziecka stanowi trwały element prorodzinnej polityki, wynikający z obowiązujących przepisów prawa. Skuteczna pomoc dla rodziny i dziecka realizowana jest przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami, w szczególności ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Wsparcie to realizowane jest na podstawie różnych ustaw, uwzględniających pomoc rodzinom.

Jedną z nich jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która określa zasady wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jako zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Realizatorem działań określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na poziomie Gminy jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie, któremu na mocy Uchwały Rady Miejskiej Nr 126/XVI/12 z 9 lutego 2012 r. w sprawie zmian w statucie Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie, powierzono organizację pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie opracowuje co trzy lata „Program wspierania rodziny w Gminie i Mieście Żuromin”. Jest to istotny element polityki Gminy i Miasta Żuromin wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, jak również rodzin z innymi problemami i ma charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny, jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań.

Głównym jego założeniem jest utworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia dziecka i jego rodziny w Gminie i Mieście Żuromin, zmierzającego do skutecznej ochrony dziecka oraz pomocy rodzinie w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Obecnie wsparcie na poziomie Gminy odbywa się poprzez pomoc rodzinie biologicznej zagrożonej kryzysem, aby doprowadzić do pozostania dziecka w rodzinie.

Zgodnie z założeniami ustawy wsparcie rodziny realizowane jest przy udziale Asystenta rodziny, który przez określony czas zawodowo wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła ona pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci oraz towarzyszy rodzicom we wprowadzeniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu oraz otoczeniu, koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na jednego asystenta rodziny nie może przypadać więcej niż 15 rodzin.

Rok	2018r.	2017 r.	2016 r.	2015	2014
Liczba rodzin	10 rodzin	12 rodzin	14 rodzin	16 rodzin	15 rodzin
(w tym liczba dzieci)	(w tym 25 dzieci)	(w tym 31 dzieci)	(w tym 34 dzieci)	(w tym 45 dzieci)	(w tym 49 dzieci)

Źródło: Opracowanie własne

Zapewnienie opieki tym dzieciom, które nie mogą wychowywać się w rodzinie biologicznej ze względu na pozbawienie lub ograniczenie władzy rodzicielskiej jest rolą powiatu. Odbywa się to poprzez umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Poniższe tabele przedstawiają, jak kształtowała się liczba dzieci w rodzinach zastępczych oraz w pieczy zastępczej w formie instytucjonalnej w 2018 r.

Rodziny zastępcze	Liczba rodzin zastępczych w 2018 r.	Liczba przebywających dzieci w 2018 r.	Liczba dzieci, których koszt pobytu w pieczy zastępczej w 2018 r. współfinansowała gmina
Spokrewniona rodzina zastępcza	7	10	6
Niezawodowa rodzina	3	4	1

Źródło: Opracowanie własne

Placówki	Liczba przebywających dzieci w 2018 r.	Liczba dzieci, których koszt pobytu w pieczy zastępczej w 2018 r. współfinansowała gmina
Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Gostyninie	3	3
Placówka opiekuńczo – wychowawcza Dom na Zielonym Wzgórzu w Kiesielinach	1	0
Dom Dziecka Nr 3 - Kowalewo	1	1

Źródło: Opracowanie własne

Według danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie na dzień 31.01.2019 r. z terenu Gminy i Miasta Żuromin–16 dzieci było umieszczonych w pieczy zastępczej, z tego 6 dzieci umieszczonych zostało przed dniem 01.01.2012 r., w związku z tym gmina nie partycypowała w kosztach pobytu. 11 dzieci było objęte opieką przez rodziny zastępcze, z tego 8 dzieci umieszczonych było w 7 rodzinach zastępczych spokrewnionych i 3 dzieci w 2 rodzinach zastępczych niezawodowych. Ponadto 5 dzieci umieszczonych było w pieczy zastępczej formie instytucjonalnej.

Gmina i Miasto Żuromin, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje obowiązek ponoszenia kosztów za pobyt dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, wynoszących:

- 10% w I roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30 % w II roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50 % w III roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Wydatki	101 139,84 zł	95 522,44 zł	98 715,54 zł	81 886,43 zł	47 129,38 zł
Liczba dzieci w pieczy zastępczej za które gmina ponosiła wydatki	11	10	10	12	11

Źródło: Opracowanie własne

Koszty gminy w zakresie utrzymania dzieci w pieczy zastępczej co roku wzrastają, z uwagi na to, iż niektóre dzieci przebywają już drugi, bądź trzeci rok w pieczy zastępczej. Należy podkreślić, iż będą one wzrastały również w kolejnych latach, stosownie do określonego w ustawie udziału gminy.

Udzielanie pomocy rodzinie i dziecku nie ogranicza się tylko do sytuacji kryzysowych i oddziaływań interwencyjnych. W systemie opieki nad rodziną dzieckiem istotne jest podejmowanie działań o charakterze prewencyjnym, profilaktycznym, ale również tych o charakterze finansowym.

Wsparcie rodzin w zabezpieczeniu potrzeb związanych z wydatkami na utrzymanie dzieci realizowane jest m.in. w oparciu o **świadczenia rodzinne**. Są to zadania zlecone gminie i ich realizacja odbywa się w oparciu o dotację z budżetu państwa.

Uprawnienia do tego rodzaju świadczeń mają rodzice, którzy nie przekraczają kryterium dochodowego, określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna, które od 1 października 2017 r. wynosi:

-**674,00 zł** na osobę w rodzinie na osobę w rodzinie,

-**764,00 zł** na osobę w rodzinie na osobę w rodzinie, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Wydatki	Rok 2018	Rok 2017	Rok 2016	2015	2014
Świadczenia rodzinne (w tym zasiłek dla opiekuna, świadczenie „Za życiem” i świadczenie rodzicielskie)	4 218 156,18 zł	4 265 597,73 zł	4 507 420,00 zł	3 684 154,00 zł	3 773 474,8 zł

Zasiłki rodzinne					
Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Liczba rodzin	693	755	807	774	769

Dodatki do zasiłku rodzinnego					
	2018r.	2017 r.	2016 r.	2015 r.	2014 r.
Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:	Liczba rodzin				
urodzenia dziecka	57	44	80	71	71
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	33	47	42	37	30
samotnego wychowywania dziecka	29	33	37	32	28
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	48	59	59	54	54
rozpoczęcia roku szkolnego	479	525	559	552	573
podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	140	153	181	204	203
wychowywanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	134	150	158	157	159

Źródło: Opracowania własne

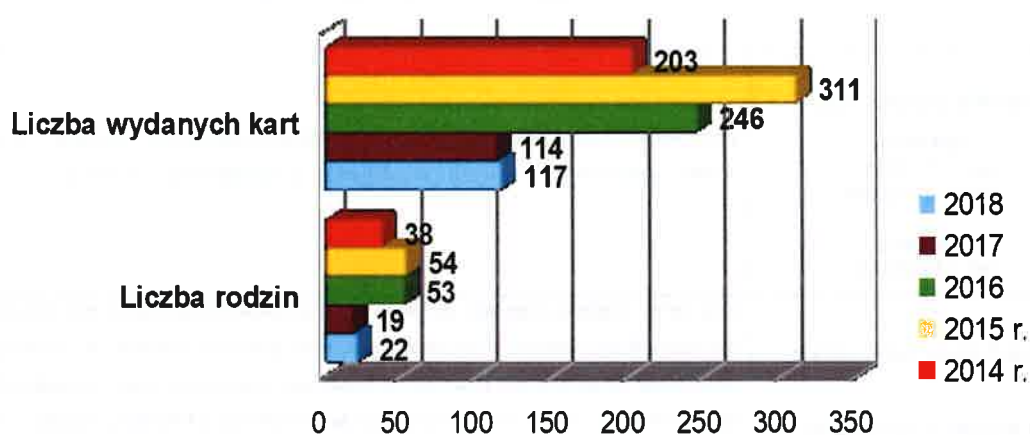
Jak wynika z powyższych tabel liczba osób uprawnionych do świadczeń rodzinnych od kilku lat maleje. Jest to związane m.in. z corocznym wzrostem płacy minimalnej oraz podwyższeniem przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego w 2017 r. (z kwoty 214,85 zł miesięcznie do kwoty 280,23 zł miesięcznie). W 2018 r. odnotowano mniejszą liczbę rodzin ubiegających się o świadczenia rodzinne (przekroczenie kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych).

Inne świadczenia dla rodzin (Źródło: Opracowanie własne)

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka tzw. becikowe 1 000,00 zł	Świadczenie to przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka. Warunkiem otrzymania zapomogi jest dochód rodziny, który w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie może przekroczyć kwoty 1 922,00 zł netto oraz pozostawanie matki dziecka pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do dnia porodu.
Świadczenia pielęgnacyjne 1 583 zł (w 2019r.)	Przysługuje dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością, jeżeli rodzice nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, jeżeli niepełnosprawność tej osoby powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.
Specjalny zasiłek opiekuńczy 620,00 zł od 1. 11. 2018 r.	przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 764,00zł. Przyznawany w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.
Zasiłek pielęgnacyjny 184,42 zł, od 1.11. 2018 r. do 31.10.2019 r. 215,84 zł od 1.11.2019 r.	przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji
Świadczenie rodzicielskie 1 000,00 zł miesięcznie	Z tej formy wsparcia mogą od 1 stycznia 2016 r. korzystać rodzice, którzy nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego, studenci, osoby bezrobotne, osoby pracujące na umowach cywilno-prawnych, osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeżeli nie będą pobierały zasiłku macierzyńskiego. Świadczenia jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny i wypłacane jest przez rok (52 tygodnie) w przypadku urodzenia bądź przyjęcia na wychowanie jednego dziecka, przez 65 tygodni w przypadku dwójki dzieci, 67 tygodni - trójki, 69 tygodni - czwórki, a przy piątce i więcej - 71 tygodni.
Jednorazowe świadczenie „Za życiem” 4 000,00 zł	świadczenie wprowadzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2016 r. poz. 1860). Jest to jednorazowe świadczenie dla rodzin, w których urodziło się żywe dziecko z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Świadczenie to przyznawane jest matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód, na wniosek złożony w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka i przysługuje niezależnie od wysokości dochodu osiąganego przez członka rodziny.
Zasiłek dla opiekuna 620,00 zł od 1.11.2018 r.	dla osób, które z dniem 1 lipca 2013 r. utraciły prawo do świadczeń pielęgnacyjnych, w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji uprawniającej do korzystania z w/w świadczeń (uznanie za niekonstytucyjny art.11 ust.3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw)

Kolejnym wsparciem dla rodzin jest realizowana od 2014 r. **Karta Dużej Rodziny**. Jest to pomoc w ramach rządowego programu wspierania rodzin wielodzietnych dla rodzin posiadających co najmniej 3 dzieci, w wieku do 18 roku życia lub maksymalnie do 25 roku życia – jeżeli dziecko kontynuuje naukę. Realizacją tego zadania zajmuje się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie. Dla osób pełnoletnich niepełnosprawnych Karta przysługuje na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Przyznanie Karty Dużej Rodziny jest bezpłatne, przysługuje każdemu członkowi rodziny, niezależnie od dochodów. Posiadacze Karty mogą skorzystać z różnego rodzaju zniżek i uprawnień- m.in. oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki oferowane są przez instytucje publiczne i prywatne.

Od 1 stycznia 2018 r. Karta Dużej Rodziny dostępna jest w dwóch formach: tradycyjnej (plastikowej) i elektronicznej (na urządzeniach mobilnych). Natomiast od 1 stycznia 2019 r. z Karty Dużej Rodziny korzystają również rodziny, które mają lub kiedykolwiek mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci bez względu na wiek.

Źródło: Opracowanie własne

Łącznie od 2014 r. M-GOPS w Żurominie wydał **960** Kart Dużej Rodziny dla **189** rodzin.

Od 1 kwietnia 2016 r. realizowane są także zadania, wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci- **Rodzina 500 plus**. Koordynacją tego zadania zajmuje się w Urząd Gminy i Miasta Żuromin.

Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Świadczenie wychowawcze w ramach Programu Rodzina 500 plus mogą otrzymać rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18. roku życia. Rodzina z dwojgiem niepełnoletnich dzieci otrzymuje 500 zł na drugie i kolejne dziecko niezależnie od dochodu. W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800 zł netto na osobę

wsparcie otrzymuje rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko w wieku do ukończenia 18 r. życia. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1200 zł netto. Dodatkowe wsparcie w wysokości 500 zł otrzymują także rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka na każde dziecko, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rok	2018	2017	2016
Liczba rodzin	1033	1115	1160
Wydatki w zł	10 155 870	10 742 050	8 151 870

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Gmina i Miasto Żuromin od 2017 r. realizuje również rządowy program „Dobry Start” na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start".

„Program” jest kolejnym komponentem kompleksowej i długofalowej prowadzonej przez rząd polityki rodzinnej.

Świadczenie przysługuje raz w roku na rozpoczynające rok szkolny dzieci do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne uczące się w szkole otrzymują je do ukończenia przez nie 24. roku życia.

Kwota jednorazowego wsparcia wynosi 300 złotych dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód. Program obejmuje dzieci wychowujące się zarówno w rodzinach, jak i te przebywające w pieczy zastępczej.

Program „Dobry Start” w 2018 r.	
Liczba złożonych wniosków	1217
Liczba rodzin, która otrzymała świadczenie	1211
Liczba dzieci, na które przyznano świadczenie	1764
Kwota wypłaconych świadczeń	529 200,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Dla osób samotnie wychowujących dzieci, które nie otrzymują zasądzonych na dzieci alimentów przysługują **świadczenia z funduszu alimentacyjnego**. Są to zadania wynikające z ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Organem właściwym do prowadzenia tych zadań jest Burmistrz Gminy i Miasta Żuromin. W ramach w/w ustawy podejmowane są również działania wobec dłużników alimentacyjnych.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują dziecku do ukończenia przez nie 18. roku życia lub do ukończenia przez nie 25. roku życia w czasie kontynuowania dalszej nauki. W przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności dziecku przysługują alimenty bezterminowo. O świadczenia z funduszu alimentacyjnego mogą ubiegać się osoby, których dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 725 zł oraz jeśli alimenty na dziecko przyznane są wyrokiem sądu (lub ugodą sądową) i ich egzekucja została powierzona komornikowi.

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Liczba rodzin	120	80	83	84	85
Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	571 182 zł	570 165 zł	562 928 zł	556 984 zł	511 115 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy i Miasta Żuromin

Bardzo ważnym zadaniem realizowanym przez Ośrodek jest zapewnienie wszystkim uprawnionym mieszkańcom Gminy i Miasta Żuromin pomocy w zakresie dożywiania, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych, niepełnosprawnych i bezrobotnych.

Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 realizowany jest na podstawie Uchwały Nr 140 Rady Ministrów z 19 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023 oraz stosownych Uchwał Rady Miejskiej w Żurominie, dotyczących m.in. zwiększenia kryterium dochodowego uprawniającego do udzielenia pomocy w zakresie dożywiania oraz programu osłonowego w zakresie dożywiania.

Do pomocy w ramach tego programu kwalifikowane były osoby, których dochód nie przekraczał 150% kryterium dochodowego z ustawy o pomocy społecznej, tj.

- dla osoby samotnie gospodarującej -1051,50 zł,
- dla osoby w rodzinie -792,00 zł.

Zgodnie z przyjętymi założeniami programu, M-GOPS w Żurominie przyznawał to wsparcie również pomimo braku spełnienia kryterium dochodowego: np. gdy dziecko bądź uczeń wyrażali chęć zjedzenia posiłku, a nie zostali zakwalifikowani do tej pomocy przez M-GOPS w Żurominie. Dyrektor szkoły informował wówczas Ośrodek o zaistnieniu okoliczności uzasadniających przyznanie wsparcia. Do w/w wsparcia nie było wymagane przeprowadzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego i wydanie decyzji administracyjnej.

Liczba osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”			
Rok	ogółem	w formie zasiłku celowego na zakup żywności - posiłku	w formie gorących posiłków w szkołach lub z dowozem
2018	296	201 (94 rodziny)	123 (121 uczniów i 2 osoby dorosłe)
2017	259	148 (63 rodziny)	119 (118 uczniów i 1 osoba dorosła)
2016	400	273 (99 rodzin)	150 (148 uczniów i 2 osoby dorosłe)
2015	667	470 (159 rodzin)	188 uczniów

Źródło: Opracowanie własne

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

Celem Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, Podprogram 2018, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym jest udzielenie wsparcia osobom najbardziej potrzebującym w formie pomocy żywnościowej.

Zgodnie z wytycznymi „Programu” Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie kwalifikuje osoby i rodziny do skorzystania z tej formy pomocy i wydaje im skierowania, uprawniające do otrzymania paczek z artykułami żywnościowymi (m.in. kaszą, makaronami, ryżem i innymi), zaś dystrybucją zajmują się organizacje pozarządowe.

Pomoc otrzymują osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i uzyskujące dochód nieprzekraczający:

- **1 402 zł** w przypadku osoby samotnie gospodarującej, czyli dochód nieprzekraczający 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 701 zł).
- **1 056 zł** w przypadku osoby w rodzinie, czyli dochód nieprzekraczający 200% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej (tj. 528 zł).

Rok	2018	2017
Dystrybucja paczek żywnościowych	Stowarzyszenie Społeczno Kulturowe WZU	Działdowskie Centrum CARITAS
Liczba rodzin	67 (100 osób w tych rodzinach)	159 (421 osób w tych rodzinach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z M-GOPS w Żurominie

4.3 Główne problemy społeczne na terenie Gminy i Miasta Żuromin

Wśród mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin najczęściej występującymi problemami społecznymi są: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, problemy osób starszych, problemy dziecka i rodziny czy też uzależnienia i przemoc.

Problemy te są niekorzystnym zjawiskiem społecznym, zaś na odczuwanie ich negatywnych skutków jest narażonych wiele grup społecznych -młodzież, dzieci, rodziny wielodzietne, osoby starsze, samotne, rodziny dotknięte problemami uzależnień i przemocy.

4.3.1 Bezrobocie i ubóstwo

Bezrobocie jest jednym z najważniejszych problemów społecznych. Zjawisko to jest efektem transformacji ustrojowo-gospodarczej w Polsce i jest głównym powodem marginalizacji społeczeństwa. Definicji bezrobocia można doszukać się w literaturze przedmiotu i niejednokrotnie są one zróżnicowane. Najczęściej bezrobocie określane jest jako brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i poszukujących jej. Innymi określeniami bezrobocia są: pozostawanie bez pracy, nie posiadanie pracy bądź czasowe pozostawanie bez płatnej pracy, nie posiadanie stałego zatrudnienia lub niemożność znalezienia pracy.

Skala bezrobocia jest trudna do zmierzenia. Statystyki najczęściej odnoszą się do skali bezrobocia rejestrowanego (jawnego). Natomiast nie ma możliwości zbadania faktycznej skali tego zjawiska z uwagi na to że często osoby zarejestrowane w Urzędzie Pracy to osoby „bezrobotne”, wyłącznie z powodu posiadania prawa do ubezpieczenia społecznego.

Bezrobocie jest jedną z najczęściej występujących dysfunkcji świadczeniobiorców pomocy społecznej i dominującym problemem, który generuje rozszerzanie się kręgu ubóstwa i utrudnia prawidłowe funkcjonowanie mieszkańców. Powoduje poczucie bezsilności, bezradności, niepewności o lepsze jutro, problemy rodzinne i zdrowotne.

Wśród bezrobotnych mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin obserwuje się pasywną postawę w zakresie podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych oraz brak motywacji do zmiany sposobu myślenia o swojej przyszłości, co w konsekwencji prowadzi do długotrwałego bezrobocia. Znaczna część osób, pozostających długotrwale bezrobotnych nie wykazuje chęci do przerywania bierności społecznej i zawodowej oraz przejawia opór wobec wszelkich propozycji wyjścia z trudnej sytuacji losowej. Powoduje to izolację społeczną, zagrożenie patologią społeczną oraz degradację materialną jednostek dotkniętych tym problemem, a także ich rodzin. Przy długotrwałym bezrobociu osoby często tracą zdolność do podjęcia zatrudnienia, co przy braku uprawnień do świadczeń z tytułu ubezpieczeń społecznych powoduje konieczność objęcia ich stałą lub okresową pomocą społeczną. Taka sytuacja z kolei wiąże się ze znacznym obciążeniem budżetu państwa i samorządu lokalnego.

Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd., których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna.

Z analizy danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie wynika, iż na dzień 31 grudnia 2018r. w ewidencji PUP Żuromin na terenie Gminy i Miasta Żuromin było 897 osób bezrobotnych, w tym 493 kobiety. Dla w 2017 r.-957 w 2016 r.- 1081, 2015 r.-1230, 2014 r. - 1366).

Widoczny spadek bezrobocia w ostatnich latach, to dane dotyczące liczby osób bezrobotnych i nie odzwierciedlają rzeczywistej liczby osób zdolnych i chętnych do podjęcia pracy. Na terenie gminy mamy do czynienia z dość istotnym problemem bezrobocia ukrytego.

BEZROBOCIE JAKO POWÓD PRZYZNANIA POMOCY	2018	2017	2016	2015	2014
	145	135	157	197	223

Jak wynika z analizy oraz obserwacji, problem bezrobocia rzadko występuje w odosobnieniu. Najczęściej obok niego, jako przyczyna lub skutek pojawia się: ubóstwo, alkoholizm czy przemoc.

Ubóstwo to stan uwarunkowany najczęściej niskimi dochodami osób/rodzin i dotyczy osób, których sytuacja wskazuje na niezaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

W momencie występowania braków finansowych na zapewnienie podstawowych potrzeb, zostaje zagrożone zarówno życie, jak i rozwój człowieka.

Efekt ubóstwa jest dezorganizacja życia rodziny, szczególnie dzieci, niedożywienie, zaniedbania w warunkach mieszkaniowych, różnego rodzaju patologie.

Pojęcie ubóstwa w świadomości społecznej oznacza brak dostatecznych środków materialnych do życia i pojmowane jest, jako bieda oraz niedostatek. Wśród przyczyn ubóstwa wymienić należy: bezrobocie, zbyt niskie dochody gospodarstw domowych, niepełnosprawność i choroby, niezdolność życiową, uzależnienie od alkoholu, narkotyków bądź innych środków odurzających. Powołując się na opracowanie GUS „Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r. zasięg ubóstwa (stopa ubóstwa) definiowany jest jako odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (w tym wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie i spożycia naturalnego) był niższy od przyjętej granicy ubóstwa.

Według danych GUS w 2017 r. w odniesieniu do 2016 r. odnotowano zmniejszenie zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych.

Pod uwagę wzięte zostały trzy różne granice :

- **minimum egzystencji** przyjmowane jako **granica ubóstwa skrajnego**. Minimum egzystencji obliczane jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (IPiSS). Uwzględnia ono jedynie te potrzeby, których zaspokojenie nie może być odłożone w czasie, a konsumpcja niższa od tego poziomu utrudnia przeżycie i stanowi zagrożenie dla biologicznego rozwoju człowieka.

W 2017 r. stopa ubóstwa skrajnego wyniosła 4,3%, co oznacza spadek wskaźnika w odniesieniu do 2016 r. o 0,6 p.proc.

W 2018 r. znaczący spadek stopy ubóstwa skrajnego odnotowano wśród samotnych matek z dziećmi oraz małżeństw z co najmniej 3 dziećmi na utrzymaniu. Wśród rodzin z co najmniej 3 dziećmi w wieku 0-17 lat stopa ubóstwa skrajnego spadła z 9,9 % w 2017 r. do 7,6% w 2018 r. (GUS-Informacja o poziomie egzystencji w 2018 r.)

-**ustawowa granica ubóstwa**, określona jako kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego.

W 2017 r. zasięg ubóstwa ustawowego wyniósł 10,7% i zmniejszył się o 2 % w porównaniu do roku 2016.

-**relatywna granica ubóstwa** ustalona na poziomie 50 % średnich wydatków ogółu gospodarstw domowych (obliczonych na podstawie wyników badania budżetów gospodarstw domowych).

W 2017 r. ubóstwa relatywnego doświadczało 13,4% osób w gospodarstwach domowych. Wartość ta była niższa o 0,5 p.proc. niż w roku poprzednim.

Wśród czynników, które prawdopodobnie przyczyniły się do poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych oraz spadku zasięgu ubóstwa skrajnego i relatywnego w 2017 r. były: wzrost wynagrodzeń, spadek bezrobocia, a w przypadku rodzin z dziećmi świadczenie wychowawcze Rodzina 500 plus.

W przypadku ubóstwa ustawowego wpływ na zmniejszenie się jego zasięgu miała natomiast nie tylko poprawa sytuacji materialnej gospodarstw domowych, lecz dodatkowo fakt, iż od IV kwartału 2015 r. nie zmieniał się poziom granic tego typu ubóstwa.

W 2017r. dla gospodarstwa 1 –osobowego **minimum egzystencji wyniosło 574,01 zł (w 2018 r- 591,14 zł)**, a **granica ubóstwa relatywnego 799 zł**. W przypadku ubóstwa ustawowego przy obliczaniu granic ubóstwa obowiązują dwie wielkości progowe- dla osoby samotnie gospodarującej (gospodarstwo jednoosobowe) oraz dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym. W 2017 r. **granica ubóstwa ustawowego dla gospodarstwa 1 –osobowego wyniosła 634 zł (w 2018 r.- 701 zł)**.

Z kwestią ubóstwa, oprócz minimum egzystencji, które określane jest jako minimum biologiczne, wyznaczające dolną granicę ubóstwa, związane jest również pojęcie minimum socjalnego. Minimum socjalne, to najniższy koszt dóbr i usług, niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych tzw. potrzeb wyższego rzędu.

Minimum socjalne wyznacza górną **granice ubóstwa** (w 2017 r. 1134,46 dla gospodarstwa 1-osobowego, w 2018 r.-1168,31 zł dla gospodarstwa 1-osobowego).

Ubóstwo jest jedną z przesłanek, określonych w ustawie o pomocy społecznej, która oprócz spełnienia kryterium dochodowego uprawnia do korzystania z pomocy społecznej. Klienci pomocy społecznej –mieszkańcy naszego miasta i gminy to często osoby, które osiągają bardzo niskie dochody lub też ich nie posiadają i nie są w stanie zaspokoić swoich najważniejszych potrzeb życiowych. Problem ten związany jest m.in.: z rynkiem pracy (zbyt mało miejsc pracy, niskie kwalifikacje osób poszukujących pracy, brak chęci do przekwalifikowania się), ciężką czy długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością. Wpływ na tą sytuację ma również sytuacja gospodarcza kraju, bariery w rozwoju drobnej przedsiębiorczości, niechęć do tworzenia podmiotów ekonomii społecznej.

Wysokie koszty utrzymania powodują, że osoby i rodziny nie potrafią właściwie gospodarować własnym budżetem oraz nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć swojej trudnej sytuacji życiowej. Jest to zjawisko niebezpieczne, ponieważ może powodować m. in. trwałe urazy psychiczne i długotrwałe skutki społeczne np. utrudnienie lub uniemożliwienie

korzystania z szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia, wzrost przestępczości czy patologii społecznej.

Wg danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie z roku na rok zauważalna jest mniejsza ilość beneficjentów pomocy społecznej, którzy korzystają ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, lecz w dalszym ciągu problem ten jest głównym powodem korzystania osób/rodzin ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej.

UBÓSTWO JAKO POWÓD PRYZNANIA POMOCY	2018	2017	2016	2015	2014
	186	168	204	234	230

PROGNOZA ZMIAN

- zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, w tym bezrobotnych długotrwale,
- zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej,
- wzrost zaangażowania organizacji pozarządowych w sprawy społeczne,
- wzmocnienie współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- zwiększenie aktywności społeczno- zawodowej mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin,
- zwiększenie zainteresowania inwestorów zewnętrznych i nowe miejsca pracy,
- wzmocnienie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- niska emigracja zarobkowa.

4.3.2 Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i problemy osób starszych

Wśród barier uniemożliwiających mieszkańcom Gminy i Miasta Żuromin udział w pełnym życiu społecznym jest niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba. Problemy te są często ze sobą ściśle powiązane. Są czynnikiem ograniczającym sprawne funkcjonowanie w środowisku społecznym z uwagi na stan fizyczny, umysłowy czy psychiczny. Dotyczą zarówno osób starszych, ale też osób młodych, które często już od urodzenia borykają się z tymi problemami.

Niepełnosprawność jest wieloaspektowym zjawiskiem i istnieje wiele definicji tego zjawiska. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje niepełnosprawność jako utratę sprawności funkcjonalnej organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub

anatomicznym, każde ograniczenie, niemożność w prowadzeniu aktywnego życia w sposób lub w zakresie uznawanym za typowe dla człowieka, uniemożliwienie pełnej realizacji właściwych ról społecznych.

Zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (*Dz. U. z 2018 r., poz. 511 z późn. zm.*) niepełnosprawność oznacza „trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy”.

W art. 1 w/w ustawy mówi się też, że ustawa dotyczy osób, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem: orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy. Orzeczenia ustalające stopień niepełnosprawności (stopień lekki, umiarkowany i znaczny) wydawane są przez Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności i stanowią podstawę do przyznania ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów, m.in. do korzystania ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej. Orzeczenia wydawane przez organy rentowe (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego) kwalifikują osoby niepełnosprawne pod względem niezdolności do pracy czy samodzielnej egzystencji.

Sporządzenie pełnej diagnozy problemu niepełnosprawnych jest trudne, gdyż nie gromadzi się kompletnych danych statystycznych na ten temat.

Rodziny z osobami niepełnosprawnymi są częściej narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej. Problemy z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne to problemy w życiu codziennym, rodzinie, pracy, urzędach, na ulicy. Do najczęstszych należy zaliczyć: - trudną sytuację materialną; niską aktywność zawodową na otwartym rynku pracy, powiązaną z brakiem pracy na lokalnym rynku pracy; bariery psychospołeczne, architektoniczne, komunikacyjne utrudniające aktywność społeczno-zawodową.

Dla osób niepełnosprawnych ważne są potrzeby przede wszystkim edukacyjne, które stanowią szansę na usamodzielnienie się. Istotną potrzebą jest również rehabilitacja, która umożliwia utrzymanie m.in. optymalnego poziomu funkcjonowania fizycznego, intelektualnego czy społecznego.

Niepełnosprawne osoby często nie akceptują samych siebie i swoich schorzeń. co z kolei przedkłada się na problemy psychologiczne. Natomiast w naszym społeczeństwie nadal jest brak wiedzy na temat niepełnosprawności, co często wiąże się z marginalizowaniem osób

niepełnosprawnych, a tym samym wzbudza u nich poczucie społecznego wykluczenia. Najbardziej dotkliwymi trudnościami, jakie napotykają osoby niepełnosprawne są problemy związane z edukacją oraz zatrudnieniem. Problemy te skłaniają do doksztalcania się, zdobywania nowych kwalifikacji zawodowych, co i tak nie przedkłada się na rzeczywiste zapotrzebowanie osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

Statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Żurominie pokazują, że w 2018 roku w powiecie żuromińskim odnotowano większą liczbę zarejestrowanych osób niepełnosprawnych. Jednak jest to grupa osób, która najbardziej odczuwa trudności związane z pozyskaniem i utrzymaniem pracy. Mają mniejsze szanse na zdobycie odpowiedniego zatrudnienia, a tym samym zapewnienie sobie materialnych warunków życia.

Niepełnosprawni		2018r.	2017r.	2016r.	2015 r.	2014r.
ogółem		61	57	80	98	114
w tym	bezrobotni	58	55	75	93	96
	poszukujący pracy	3	2	5	5	18

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żurominie

Osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny mogą korzystać z różnego rodzaju świadczeń w ramach ustawy o pomocy społecznej (zasiłki stałe, zasiłki specjalne celowe, praca socjalna, usługi opiekuńcze, kierowanie do Domów Pomocy Społecznej, pomoc przy kompletowaniu dokumentacji do ZOL-u) oraz w zakresie innych ustaw, m.in. ustawy o świadczeniach rodzinnych –(zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, zasiłki dla opiekuna).

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ JAKO POWÓD PRYZNANIA POMOCY	2018	2017	2016	2015	2014
	94	100	83	92	84

Dysfunkcją utrudniającą w pełni sprawne funkcjonowanie w środowisku wśród mieszkańców naszego terenu jest **długotrwała lub ciężka choroba** utrzymująca się latami i nasilająca się. Jest to kolejny z głównych powodów ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. Na przestrzeni ostatnich kilku lat liczba korzystających z tego powodu nieznacznie się zmniejszyła. Natomiast w 2018 r. odnotowano większą liczbę osób korzystających z pomocy z tego tytułu (2018 r.-80, 2017r.-45).

Komisja Chorób Przewlekłych przy Światowej Organizacji Zdrowia definiuje chorobę przewlekłą jako "wszelkie zaburzenia lub odchylenia od normy, które mają jedną lub więcej z następujących cech charakterystycznych: są trwałe, pozostawiają po sobie inwalidztwo, spowodowane są nieodwracalnymi zmianami patologicznymi, wymagają specjalnego postępowania rehabilitacyjnego albo według wszelkich oczekiwań wymagać będą długiego okresu nadzoru, obserwacji czy opieki" (Pilecka za Shontz 1972, s. 300).

Choroba przewlekła wpływa silnie na przebieg procesów emocjonalnych, poznawczych, emocjonalno-motywacyjnych.

Jest to istotny problem, który wiąże się z pogorszeniem się jakości życia naszych mieszkańców. Może być przyczyną ubóstwa, ponieważ osoby/rodziny dotknięte tymi dysfunkcjami nie mają możliwości podjęcia pracy, co z kolei wpływa na pogorszenie ich sytuacji dochodowej i ich funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wysokie koszty leczenia i rehabilitacji, niskie świadczenia emerytalno rentowe rodzą problemy natury finansowej i powodują, iż wymagane jest większe wsparcie dla tych osób /rodzin, aby przezwyciężyć w/w trudności.

Zgodnie z wynikami Europejskiego Badania Warunków Życia (EU-SILC) ponad dwie trzecie, a dokładnie 67,3% osób powyżej 60 roku życia wskazało na długotrwałe problemy zdrowotne lub choroby przewlekłe, które trwają (lub przewiduje się, że będą trwałe) co najmniej 6 miesięcy. Częściej były to kobiety (69,6%) niż mężczyźni (65,0%). Większy udział osób o długotrwałych problemach zdrowotnych lub chorobach przewlekłych odnotowano w miastach (69,3%) niż na wsi (65,1%) – (dane GUS -Informacja o sytuacji osób starszych na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego).

Z danych Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie wynika, iż z powodu długotrwałej choroby wsparcie udzielane było w większości osobom starszym o niskich świadczeniach emerytalnych lub rentowych. Często zdarza się, że osoby, które dotknęła ciężka choroba i wymagają wsparcia finansowego, nie spełniają kryterium dochodowego. W takiej, wyjątkowej sytuacji możliwe jest udzielenie pomocy w formie specjalnego zasiłku celowego. Jednak jest to świadczenie realizowane w szczególnie uzasadnionych przypadkach i nie jest adresowane do wszystkich osób lub rodzin, u których występuje ciężka lub długotrwała choroba.

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA JAKO POWÓD PRZYZNANIA POMOCY	2018	2017	2016	2015	2014
	80	45	50	77	60

W związku z chorobami i niepełnosprawnością ogromnego znaczenia nabierają **problemy z jakimi zmagają się osoby starsze.**

Z danych demograficznych wynika, że społeczeństwo naszej gminy starzeje się i proces ten będzie narastał, a tym samym liczba osób wymagających opieki będzie rosła. Starzenie się społeczeństwa jest związane ze zmniejszaniem się odsetka nowonarodzonych oraz wydłużaniem przeciętnego trwania życia. Wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym, a co za tym idzie wzrasta udział osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

W 2018 roku na **14 328** mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin przypadało **2 625** osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło **18,32 %** ogółu mieszkańców (w 2017 roku - **14 415** mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin - **2 738** osób w wieku poprodukcyjnym, co stanowiło **18,99 %** ogółu mieszkańców).

W Polsce w końcu 2017 r. osoby starsze w wieku 60 lat i więcej stanowiły ponad 24 % ludności (informacja o sytuacji osób starszych – opracowanie GUS).

Zmiany obserwuje się również w strukturze rodzin. W gospodarstwach domowych wyłącznie z osobami w wieku 60 lat i więcej dominowały gospodarstwa jednoosobowe lub dwuosobowe. Liczba gospodarstw domowych tworzonych wyłącznie przez osoby w wieku 60 lat i więcej wynosiła w 2011 r. ponad 2,6 mln i stanowiły one blisko połowę gospodarstw domowych z osobami starszymi. Częściej takie gospodarstwa występowały w miastach niż na wsi (dane GUS).

Proces zmiany struktury demograficznej połączony jest w dużym stopniu z procesami wyludniania terenu, ponieważ młode pokolenie wyjeżdża w poszukiwaniu pracy, na miejscu z kolei pozostają starsi mieszkańcy, wymagający z czasem pomocy organizowanej przez instytucje publiczne.

W większości osoby starsze mają problemy zdrowotne, są niesamodzielne i ze względu na stan zdrowia, a tym samym wynikające z tego ograniczenia, nie są w stanie zaspokajać swoich codziennych potrzeb. Wyniki analiz GUS wykazują również trudną sytuację znacznej części osób starszych, które ze względu na wiek oraz stan zdrowia mają ograniczone możliwości podejmowania aktywnych działań prowadzących do poprawy ich sytuacji materialnej.

Najczęstsze problemy osób starszych to: poczucie osamotnienia, pogarszanie się stanu zdrowia, niewystarczające emerytury i renty, złe warunki materialne i mieszkaniowe, niezaspokojenie podstawowych potrzeb, niezdolność do samodzielnej egzystencji. Natomiast potrzeby to między innymi: opieka, potrzeby finansowe, zagospodarowanie czasu wolnego.

Problem ludzi chorych w naszym społeczeństwie często nie zostaje w pełni rozwiązany z powodu braku dostępu do specjalistów, trudnej sytuacji finansowej służby zdrowia, zaniechania leczenia z powodu np. obawy przed utratą pracy i pojawienia się ubóstwa, zbyt kosztownych leków w stosunku do dochodów (problem seniorów, rodzin wielodzietnych, niepełnych).

Obserwuje się, iż osoby starsze, a szczególnie chore i niepełnosprawne, wymagające opieki i posiadające rodzinę nie zawsze też mogą liczyć na jej pomoc i zdane są wyłącznie na pomoc instytucjonalną. Stopniowe ograniczenie możliwości pełnienia przez rodzinę funkcji opiekuńczych skłania do zapewnienia właściwej opieki ze strony innych. Często rodzina nie jest w stanie zapewnić osobie starszej odpowiedniej opieki w wymaganym zakresie z uwagi na różne sytuacje – godzenie obowiązków opiekuńczych z pracą zarobkową, zakres pomocy wymagający całodobowego zaangażowania się, zanik więzi rodzinnych.

Coraz bardziej popularne staje się zapewnienie profesjonalnej opieki i pielęgnacji w warunkach domowych, pomocy w załatwianiu podstawowych spraw bytowych bądź opieki specjalistycznej całodobowej ze strony odpowiednich instytucji.

Dlatego też, bardzo ważnym aspektem jest podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie im poczucia bezpieczeństwa.

Instytucje pomocowe wychodzą naprzeciw tym problemom. M-GOPS w Żurominie dla mieszkańców naszej gminy zapewnia pomoc w formie usług opiekuńczych, świadczonych w miejscu zamieszkania osoby wymagającej opieki. Jest to zadanie własne gminy o charakterze obowiązkowym i jest przyznawane osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić, bądź osobom samotnym, które takiego wsparcia są pozbawione.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Liczba środowisk objętych usługami opiekuńczymi	21	19	21	19	17
Liczba godzin	9987	7332	6298	6862	7534

Źródło: Opracowanie własne

Z danych M-GOPS w Żurominie z 2018 r. wynika, iż na terenie Gminy i Miasta Żuromin w 2018 r. istnieje większe zapotrzebowanie na w/w formę pomocy dla osób starszych. Należy przypuszczać, iż w kolejnych latach zapotrzebowanie również będzie wzrastało.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wychodząc naprzeciw potrzeb osób starszych od 2018 r. wprowadziło program „**Opieka 75 plus**”. Początkowo program zakładał wsparcie dla gmin do 20 tys. mieszkańców, później do 40 tys. mieszkańców, a od 1 lipca 2018 r. do 60 tys. mieszkańców.

Założeniem w/w programu jest zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych oraz do specjalistycznych usług opiekuńczych osobom samotnym, starszym w wieku powyżej 75. roku życia. Na realizację w/w wsparcia gminy otrzymują 50 proc. dofinansowania.

W 2018 r. środki finansowe z programu otrzymywały tylko te samorządy, które świadczyły usługi opiekuńcze samodzielnie i mogły być one przeznaczone z jednej strony na zwiększenie liczby godzin usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych u osób, które już korzystają z takich usług lub korzystały z nich w ostatnim roku, a z drugiej - na dofinansowanie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, które dotychczas ich nie otrzymywały.

Od stycznia 2019 roku program został rozszerzony i z tej formy pomocy korzystają również osoby starsze pozostające w rodzinach.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania Program 75 +	Liczba środowisk objęta usługami opiekuńczymi	Kwota wydatkowana na świadczenie usług
2018 r	7	36 628,60 zł

Źródło: Opracowanie własne

W 2018 r. w M-GOPS w Żurominie z programu Opieka 75 + skorzystało **7 nowych środowisk**, zaś koszty poniesione w związku z realizacją w/w usług wyniosły **36 628,60 zł**.

Wzrost zapotrzebowania obserwuje się również wśród osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Takim osobom przysługuje prawo do umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Kierowanie do Domów Pomocy Społecznej osób wymagających całodobowej opieki i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w tym domu jest obowiązkowym zadaniem własnym Gminy.

Rok					
	2018r.	2017r.	2016r.	2015 r.	2014 r.
Liczba osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej za które Gmina i Miasto Żuromin ponosi odpłatność	8	6	5	5	5

Źródło: Opracowanie własne

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca DPS, ustalanego przez Starostę Powiatowego, właściwego ze względu na miejsce w którym znajduje się dom pomocy społecznej.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej ponoszą w kolejności:

- ▲ mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70% swojego dochodu,
- ▲ małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- ▲ gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

Mieszkańcy Gminy i Miasta Żuromin w 2018 r. przebywali. w domach pomocy społecznej:

w Przasnyszu, powiat przasnyski,-2 osoby,

w Gródku, powiat zwoleński – 1 osoba,

w Obrytem, powiat pułtuski—1 osoba,

w Czarnowie, powiat gostyński -1 osoba,

w Czarnowie -fillia Rogożewek, powiat gostyński-1 osoba,

w Bądzynie, powiat żuromiński- 2 osoby.

Koszty na utrzymanie mieszkańca w DPS-ach z roku na rok wzrastają, co generuje też wzrost wydatków zarówno gminy w zakresie opłaty za pobyt naszych mieszkańców w tych placówkach, jak i mieszkańca przebywającego w Domu Pomocy Społecznej.

	2018 r.	2017 r.	2016 r.	2015 r.	2014r.
Łączna odpłatność Gminy na pobyt mieszkańców w DPS	191 216,02 zł	142 903,35 zł	136 669,25 zł	134 770,72 zł	134 997,17 zł

Źródło: Opracowanie własne

Zwiększająca się liczba osób niesamodzielnych, powoduje, iż w instytucjach publicznych powołanych do specjalistycznej opieki brakuje miejsc na przyjęcie nowych osób. W związku z tym, jest zbyt długi okres oczekiwania na miejsce osób kierowanych do tych jednostek. Często też osoby te kierowane są do domów pomocy społecznej znajdujących się w miejscowościach w znacznej odległości oddalonych od miejsca zamieszkania.

Natomiast umieszczenie osoby wymagającej opieki w jednostce prywatnej wiąże się z bardzo wysokimi kosztami utrzymania mieszkańca i jest zbyt dużym obciążeniem dla budżetu tej osoby lub jej rodziny.

Istotnym problemem osób starszych jest również niewystarczająca ilość miejsc, w których osoby starsze, mogłyby spędzać aktywnie czas wolny.

Zaangażowanie w życie społeczne jest jednym z niezbędnych elementów realizacji idei aktywnego i zdrowego starzenia się. Aktywność społeczna ma szczególne znaczenie między innymi w momencie zakończenia lub ograniczenia pracy zawodowej, związanego z osiągnięciem wieku emerytalnego. Ważnym elementem, umożliwiającym uczestnictwo osób starszych w różnych formach aktywności jest kontynuowanie działań wyrównujących szanse w dostępie osób starszych do przestrzeni publicznej (likwidacja istniejących barier natury informacyjnej, technicznej, architektonicznej i urbanistycznej oraz usprawnienie form i metod przekazywanych treści pisanych i mówionych, aby były zrozumiałe i czytelne dla seniorów.

W odpowiedzi na potrzeby, które były zgłaszane przez osoby starsze w 2017 r. Gmina i Miasto Żuromin pozyskała środki finansowe z Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej na utworzenie Klubu Senior +. Klub funkcjonuje w budynku Żuromińskiego Centrum Kultury i jego członkami są **33 osoby** w wieku 60 plus, które korzystają z różnego rodzaju warsztatów i zajęć (min. gastronomicznych, sportowych, czy rehabilitacyjnych).

PROGNOZA ZMIAN

- zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- wzrost zaangażowania rodziny w organizowanie opieki nad osobami zależnymi,

- promowanie solidarności międzypokoleniowej i wewnątrzpokoleniowej,
- wzrost świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie możliwości zwiększenia aktywności zawodowej,
- zwiększenie ilości działań promujących aktywny i zdrowy styl życia oraz działań, mających na celu przygotowanie się do starości i jak najdłuższe zachowanie samodzielności,
- większa liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczych dla osób starszych,
- większy dostęp do placówek dziennego pobytu,
- ułatwienie dostępu do specjalistów i usług medycznych,
- ułatwienie dostępu do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
- zmniejszenie liczby osób niepełnosprawnych pozostających bez pracy.
- dostosowana infrastruktura do potrzeb osób w wieku poprodukcyjnym,
- większe wsparcie materialne i rzeczowe dla osób chorych, niepełnosprawnych i starszych,,
- większe wsparcie nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne.

4.3.3 Niewydolność i dysfunkcje rodzin

Rodzina jest podstawową i naturalną grupą społeczną, na której opiera się funkcjonowanie całego społeczeństwa. To właśnie w rodzinie dokonuje się podstawowy proces wychowania dzieci i wprowadzania ich w krąg kontaktów społecznych. Tu uzyskuje się wyobrażenie o stosunkach międzyludzkich, hierarchii społecznej, tu zdobywa się wiedzę i umiejętności, które decydują o wartościach pokolenia i kształtują społeczeństwo.

W rodzinie wychowują się i rodzą dzieci, a także są zaspokajane różnorodne potrzeby jej członków, zarówno te podstawowe (wyżywienie, ubiór, schronienie), jak i te wyższego rzędu (miłość, akceptacja, szacunek, rozwój zainteresowań i zdolności).

Rodzina przygotowuje do podejmowania różnych ról w dalszym życiu, uczy właściwych postępowań, pomaga doradzać, a nie dawać gotowe rozwiązania różnych problemów.

Każda z rodzin ma inny wpływ na dziecko pod względem wychowawczym, inne mu stwarza warunki i możliwości rozwoju. Jednakże, każda rodzina powinna starać się zaspokajać wszelkie potrzeby dziecka.

Rodzina spełnia szereg funkcji, m.in. opiekuńczą, wychowawczą, materialno-ekonomiczną.

Niestety nie wszystkie rodziny prawidłowo wypełniają swoje role rodzicielskie, co stanowi zagrożenie dla rozwoju dziecka, zarówno psychicznego jak, i społecznego. Często spowodowane jest to różnymi problemami, występującymi w rodzinach, min. brakiem pracy, niskimi dochodami czy też uzależnieniami, które prowadzą do zaburzeń systemu rodzinnego. Zaburzenia równowagi środowiska rodzinnego przejawiającego się trudnościami we własnym wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną nieprawidłowego funkcjonowania całej rodziny.

Z praktyki pracy socjalnej wynika, iż zaburzenia te występują częściej w rodzinach „wieloprotblemowych”, doświadczających bezrobocia, ubóstwa, złych warunków mieszkaniowych. Z drugiej strony problemy te pojawiają się również w rodzinach, posiadających dobre warunki finansowe i mieszkaniowe, jednak z uwagi na duże aspiracje i oczekiwania rodziców wobec dzieci system prawidłowych relacji rodzinnych zostaje zachwiany.

Niedobór kompetencji rodzicielskich, wszelkie braki, ograniczenia możliwości spowodowane różnymi czynnikami prowadzą do kryzysu rodziny, dalej do degradacji, izolacji i marginalizacji.

Pojawiają się problemy wychowawcze, związane z niewłaściwymi zachowaniami dzieci, głównie agresją, łamaniem norm i obyczajów.

Dlatego niezbędne jest pomoc rodzinie, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i wsparcie dziecka pozostającego w tych rodzinach bądź poza nimi. Obowiązek ten spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Wspieranie rodziny realizowane jest przy pomocy **asystenta rodziny**. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na jednego asystenta rodziny nie może przypadać więcej niż 15 rodzin. W 2018 r. pomocą asystenta rodziny objętych zostało 10 rodzin.

Zakres działań asystenta rodziny jest bardzo szeroki, bowiem podejmuje on wiele innych działań w kierunku poprawy sytuacji rodzin, z którymi współpracuje. Bardzo ważne w pracy asystenta rodziny jest pokazanie klientowi, że jest w stanie, przy niewielkiej pomocy samodzielnie rozwiązać większość swoich problemów.

Asystent rodziny podejmując współpracę z rodziną rozpoznaje poziom jej destrukcji i opiera się na metodyce podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach oraz dialogu motywującym rodziny do pozytywnych zmian, do wydobywania i pomnażania ich zasobów,

zgodnie z dobrem rodziny i w zindywidualizowanym tempie realizacji działań.

Wspieranie rodziny jest procesem powolnym i długotrwałym, jak również wymagającym ogromnego zaangażowania oraz specjalistycznej wiedzy i umiejętności. Indywidualna praca z rodziną pozwala zaobserwować wzrost poziomu motywacji osób i rodzin do podjęcia działań. Mają oni możliwość uczestnictwa w procesie pomocowym, współdecydowania i współodpowiedzialności. Rodziny powoli odzyskują samodzielność w pokonywaniu trudności życiowych, czego efektem było zakończenie współpracy asystenta rodziny z niektórymi rodzinami ze względu na osiągnięcie celów. Zauważalne jest również zmniejszenie poczucia bezsilności, a zwiększenie koncentracji na przyszłości i odzyskanie poczucia wpływu na nią.

Asystent w ramach swoich działań prowadzi również różnego rodzaju zajęcia o charakterze motywującym dzieci do właściwych zachowań i wiary we własne możliwości.

Dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny uczestniczyły w zajęciach prowadzonych z asystentem w ramach „Klubu Asystenta”. Podczas spotkań asystent pracował nad poprawą relacji rówieśniczych oraz prawidłową komunikacją wśród dzieci, uczył ich wyrażania swoich potrzeb i pragnień, przy jednoczesnym słuchaniu i rozumieniu oczekiwań innych osób, a także służył pomocą w nauce.

Problemy w pełnieniu ról rodzicielskich i pojawiające się problemy wychowawcze to często zbyt mała wiedza na temat kompetencji rodzicielskich i wzorców relacji, jakimi powinna charakteryzować się rodzina. Rodziny często zgłaszały potrzebę szkoleń w zakresie podniesienia tych kompetencji. Jednak często zainteresowanie ze strony osób, które mogłyby uczestniczyć w tego typu spotkaniach jest nadal niskie. Wielu rodziców często nie jest świadoma problemów, jakie występują u nich w rodzinie lub też krępuje się o nich mówić.

Na terenie Gminy i Miasta Żuromin organizowane są różnorodne warsztaty, zajęcia, które służą przywracaniu prawidłowej funkcji rodziny.

Pomimo, trudności związanych z organizacją grupy uczestników do udziału w projektach, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie podejmuje różnego rodzaju przedsięwzięcia, mające na celu poprawę funkcjonowania rodzin z różnymi problemami. Wśród nich są m.in. działania podejmowane w ramach programów rządowych i unijnych.

Jednym z takich działań jest realizacja przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie **projektu konkursowego „Wspólnie przeciw przemocy”**, współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, edycja 2015, Priorytet I „Zintensyfikowanie działań, mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie”.

Głównym celem projektu było zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podniesienie świadomości społecznej w tym zakresie oraz poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny. Projekt adresowany był przede wszystkim do społeczności lokalnej Gminy i Miasta Żuromin, dzieci i rodziców zagrożonych zjawiskiem przemocy.

W ramach tych działań rodziny korzystały z „Warsztatów edukacyjno – profilaktycznych dla rodziców i opiekunów”, prowadzonych przez psychologa, dzięki którym kształtowały umiejętności prawidłowych wzorców rodzicielskich i metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą. W tematyce warsztatów uwzględnione zostały m.in. zagadnienia z zakresu zjawiska przemocy w rodzinie, jej rodzajów, a także wskazówki, dotyczące rozwiązywania problemów rodzinnych bez przemocy i agresji.

Natomiast dzieci z rodzin zagrożonych przemocą uczestniczyły w warsztatach profilaktyczno-edukacyjnych, pn. „Tęczowy Klub Dziecka”. Warsztaty te miały charakter pogadank i połączone były z ćwiczeniami i zabawami profilaktyczno-edukacyjnymi. W zajęciach uczestniczyło 15 dzieci w wieku od 5 do 13 lat. Grupa spotykała się w Świetlicy „Słoneczko” z pedagogiem opiekuńczo-wychowawczym. W ramach tych działań dzieci miały również pogadanki z psychologiem i przedstawicielem Policji. Uczestnicy warsztatów zostali m.in. wyposażeni w wiedzę na temat zjawiska przemocy w rodzinie, poznali również zagadnienia związane z reagowaniem i prawidłowym zachowaniem się w sytuacji zagrożenia przemocą w rodzinie.

W 2016 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie w ramach profilaktyki związanej z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie zorganizował w Żuromińskim Centrum Kultury pogadanki dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych, klas I-III szkół gimnazjalnych z terenu Gminy i Miasta Żuromin, nauczycieli i pedagogów w/w szkół z sędzią Anną Marią Wesołowską, obecnie sędzią w stanie spoczynku. Pogadanki związane były z tematyką dotyczącą zagrożeń współczesnego świata, m.in. przemocą rówieśniczą, demoralizacją, cyberprzemocą, używkami. Sędzia spotkała się również z mieszkańcami Gminy i Miasta Żuromin, którym przedstawiła kwestie, dotyczące ochrony dzieci i młodzieży przed przemocą i konfliktami z prawem, przywołując odpowiednie przepisy prawne. Przedstawiła też rolę dorosłych w tym zakresie. Wiele uwagi poświęciła problemowi uzależnień, niebezpieczeństw w internecie i wczesnej inicjacji seksualnej wśród dzieci i młodzieży.

Ważnym aspektem wsparcia dla mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin jest również zróżnicowany wachlarz wsparcia, głównie o charakterze społecznym, edukacyjnym oraz zawodowym.

Rodziny borykające się z różnymi problemami, m.in. z problemami finansowymi, które wiążą się z występującym w tych rodzinach bezrobociem i ubóstwem zgłaszały zapotrzebowanie na zorganizowanie różnego rodzaju kursów i szkoleń o charakterze zawodowym. Niskie dochody nie pozwalają im na sfinansowanie kosztownych kwalifikacji i możliwość zmiany swojej sytuacji. Taką możliwość daje uczestnictwo w programach i projektach, przyczyniających się do zwiększenia szans na zatrudnienie, zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego, wzrostu integracji społecznej i aktywizacji zawodowej.

W 2018 r. i w 2019 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie był partnerem projektu pn. **„Zasługujesz na więcej. Aktywizacja społeczno-zawodowa w gminie Żuromin i Kuczbork-Osada”** w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 (RPO WM 2014-2020), Oś priorytetowa IX: Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem, Działanie 9.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. Ośrodek był jednym z partnerów projektu.

Głównym liderem projektu była **Fundacja Edukacyjno-Sportowa reGeneracja z siedzibą w Pawłowie**. Partnerami projektu byli również Centrum Edukacji i Rozwoju **LOGOS** z siedzibą w Żurominie i **Gmina Kuczbork–Osada/Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** z siedzibą w Kuczborku-Osadle.

Beneficjentami projektu było **38 osób**, w tym **20 osób** wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu Gminy i Miasta Żuromin (19 Kobiet i 1 Mężczyzna) oraz **18 Kobiet** z terenu Gminy Kuczbork-Osada, korzystających z pomocy społecznej, dla których prowadzone były działania o charakterze aktywizacyjnym, edukacyjnym, społecznym i zawodowym.

Rodziny korzystały z różnorodnego wsparcia m. in.:

Trening kompetencji społecznych,

Indywidualne i grupowe poradnictwo specjalistyczne(psycholog, prawnik, pedagog, coach),

Kurs kompetencji cyfrowych,

Kurs prawa jazdy kat. B,

Usługi asystenckie,

Szkolenie przeciwdziałanie agresji w rodzinie,

Szkolenia zawodowe,

Staże zawodowe.

Rodziny niewydolne wychowawczo borykają się często z problemami dnia codziennego. Dlatego też, wsparcie udzielane jest również w formie pracy socjalnej prowadzonej przez pracowników socjalnych.

Praca socjalna jest świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Jest ona prowadzona wieloaspektowo i ma charakter działań motywacyjnych, wspierających i aktywizujących, a w niektórych przypadkach działań interwencyjnych.

Działania te obejmują wiele sfer życia osób i dotyczą wsparcia podopiecznych w prawidłowym funkcjonowaniu w życiu codziennym, aktywności zawodowej, trudności i problemów zdrowotnych. Jest to proces zmiany, mający na celu pomoc klientowi, który znalazł się w trudnej sytuacji życiowej, to także stały kontakt z rodziną i wspieranie jej w pokonywaniu codziennych trudności.

Należy zaznaczyć, iż praca z rodziną, szczególnie z rodziną dysfunkcyjną jest coraz trudniejsza i wymaga większego zaangażowania ze względu na kumulację problemów. Pracownik socjalny musi kreatywnie dostosować narzędzia pracy socjalnej do dynamicznie modyfikujących się zmian w społeczeństwie.

Praca socjalna jest najbardziej niewymiernym elementem działań podejmowanych wobec osób i rodzin korzystających z pomocy Ośrodka. Trudno oszacować efekty pracy socjalnej m.in. z powodu długofalowości podejmowanych działań, złożoności problemów, a także zdarzających się powrotów do dysfunkcji, w szczególności osób uzależnionych.

W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni M-GOPS w Żurominie współpracują głównie z pedagogami szkolnymi, kuratorami sądowymi, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, Strażą Miejską, Sądem oraz wieloma innymi instytucjami jak również organizacjami społecznymi.

Praca socjalna	2018	2017	2016	2015	2014
Liczba rodzin	51	52	64	66	68
Liczba osób w rodzinach	132	134	143	190	166

Źródło: Opracowanie własne

Z uwagi na złożone problemy występujące w rodzinach, w tym problemy finansowe czy uzależnienia, potrzeby dzieci nie są w pełni zaspokajane, a szczególnie potrzeby wyższego

rzędu, np. wyjazdy wakacyjne. Dlatego, dzieci z tych rodzin mogą korzystać z pomocy i wsparcia w postaci możliwości **uczestnictwa w koloniach letnich**.

Dzieci z rodzin objętych wsparciem tut. Ośrodka uczestniczą corocznie w koloniach letnich, które organizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żurominie w ramach programu profilaktyczno-terapeutycznego „Pogodne Lato” do różnych miejscowości, głównie usytuowanych nad morzem.

Dodatkowo dzieci z rodzin, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej uczestniczą też w koloniach profilaktycznych organizowanych przez Urząd Gminy i Miasta w Żurominie.

W wielu dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie, pojawiają się trudności na skutek czynników zewnętrznych, m.in. takich jak wzrost kosztów utrzymania. Rodzi to problemy natury finansowej, odczuwalne głównie w okresach przedświątecznych. Zaspokojenie wszelkich potrzeb niższego rzędu uniemożliwia zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu.

Dlatego też, oprócz pomocy finansowej realizowanej w ramach odpowiednich ustaw, M-GOPS w Żurominie w okresie świąt Bożego Narodzenia dla najbardziej potrzebujących rodzin lub osób, zamieszkujących teren naszej Gminy i Miasta organizuje „Święta z Niespodzianką”. Akcja ta realizowana jest od 2014 roku. chętni darczyńcy przygotowują dla rodzin (rodziny z dziećmi, osoby starsze, samotne) świąteczne paczki o dobrowolnej zawartości.

W akcję angażują się indywidualne osoby, a także firmy prywatne czy instytucje publiczne. Dzięki temu wiele rodzin otrzymało paczki świąteczne, głównie żywność, odzież, zabawki.

Rodziny korzystające z pomocy społecznej M-GOPS w Żurominie biorą również udział w ogólnopolskiej akcji świątecznej pomocy „Szlachetna Paczka”, realizowanej przez Stowarzyszenie WIOSNA. Jest to projekt pomocy charytatywnej, która obejmuje rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej z niezależnych od siebie przyczyn. Spośród wytypowanych rodzin z terenu naszej Gminy i Miasta co roku kilka rodzin otrzymuje paczki odpowiadające ich indywidualnym potrzebom.

PROGNOZA ZMIAN

- spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi,
- ograniczenie umieszczania dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- mniejsze wydatki na pobyt dzieci w pieczy zastępczej,

- nabycie umiejętności związanych z kompetencjami rodzicielskimi,
- większe zaangażowanie rodzin w proces zmiany swojej sytuacji życiowej,
- większa świadomość rodzin w kierunku wykorzystywania przez dzieci i młodzież dostępnych środków rozwoju,
- wzrost świadomości rodzin w zakresie promowania zdrowego stylu życia,
- zróżnicowane formy spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież oraz zwiększenie liczby beneficjentów z nich korzystających,
- większa aktywność społeczno – zawodowa rodzin.

4.3.4 Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Problemy uzależnień znajdują szczególne miejsce wśród problemów społecznych oraz problemów społeczno-zdrowotnych i stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych.

Analizując instytucjonalne dane statystyczne dla Gminy i Miasta Żuromin wyróżnić istniejące problemy uzależnień tj. problemy alkoholowe i narkotykowe i często związany z nimi problem przemocy w rodzinie.

Uzależnienie – to nabyty stan zaburzenia zdrowia psychicznego albo psychicznego i fizycznego, który charakteryzuje się okresowym lub stałym przymusem wykonywania określonej czynności lub zażywania psychoaktywnej substancji chemicznej.<http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/;3992023>

Ciągłe zażywanie danego środka, w wyniku czego jednostka wymaga coraz większych dawek, by uzyskać taki sam efekt określane jest mianem **nałogu** (Zimbardo Philip G. *Psychologia i życie* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012 r.)

Współczesna psychologia traktuje pojęcie „uzależnienie” szeroko i zakłada, że może ono obejmować także inne czynności, nad wykonywaniem których dana osoba utraciła kontrolę (Zimbardo Philip G. *Psychologia i życie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012 r.)

„Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowania narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych. W świetle nowoczesnej wiedzy uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio-psycho-społeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej. Model leczenia tego schorzenia musi być dostosowany do takiego sposobu postrzegania tej choroby” (<http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/uzaleznienie>).

Alkoholizm zajmuje szczególne miejsce w grupie problemów społecznych. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów tego zjawiska oraz społecznych i ekonomicznych kosztów jakie za sobą niesie. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych np.: zakłócenie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, ubóstwo, bezrobocie, problemy zdrowotne, wychowawcze, przemoc w rodzinie.

Alkoholizm to problem nawarstwiający się. Podstawowe niebezpieczeństwa w uzależnieniu wiążą się z: ryzykiem ostrego zatrucia przy przedawkowaniu, wystąpieniem nieoczekiwanych skutków użycia, następstwami zatrucia przewlekłego, groźnymi objawami abstynencyjnymi oraz skutkami postępującej degradacji osobowości i nieprzystosowania społecznego. Członkowie z najbliższego otoczenia osoby uzależnionej żyją w ciągłym stresie, co staje się przyczyną występowania u nich stałych zaburzeń związanych z przystosowaniem, określanych mianem współuzależnienia. Osoby takie wymagają leczenia i mogą uzyskać poprawę stanu zdrowia psychicznego, jeśli skorzystają z pomocy terapeutycznej. Leczenie jest długotrwałe i trudne; wymaga wytrwałości ze strony uzależnionych i leczących.

W Gminie i Mieście Żuromin prowadzeniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych zajmuje się Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w oparciu o „Uchwałę Nr 21/IV/18 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy i Miasta Żuromin na 2019 rok.

Głównym celem Programu jest poszerzanie działań profilaktycznych w szkołach, edukacja publiczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy domowej oraz przemocy rówieśniczej, wzmocnienie działań w zakresie promocji zdrowego stylu życia oraz zwiększenie dostępu do oferty pomocowej służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy domowej. Zaplanowane w programie działania w programie mają charakter długofalowy i wielostronny.

Szczegółowa regulacja tej problematyki zawarta jest w przepisach odrębnych, tj. ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W 2017 r. na zlecenie Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została przeprowadzona „Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Żuromin”, która miała na celu ukazanie skali problemów uzależnień społecznych na terenie Miasta i Gminy Żuromin. Grupę badawczą stanowiło 293 mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin (101 osób dorosłych, 183 uczniów (głównie uczniowie klasy II i III gimnazjum,

uczniowie IV, VI i VII klasy szkoły podstawowej) oraz sprzedawcy w punktach sprzedaży alkoholu.

Zakres badań odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci i młodzieży, dorosłych mieszkańców, sprzedawców),
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań, mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Z przeprowadzonego raportu, dotyczącego problemów uzależnień wynika, iż 32 % mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin uważa, że spożycie alkoholu w mieście i gminie jest stałe, 26 % twierdzi, że wzrasta, 36% nie ma zdania, zaś 7 % stwierdza, że spożycie to maleje.

Istotnym wskaźnikiem problemu alkoholizmu są także codzienne porcje spożycia alkoholu (porcja standardowa). Przyjmuje się, że w Europie porcja taka zawiera zwykle 10 g czystego alkoholu. Wśród badanej grupy -49 % dorosłych mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin deklaruje, że wypija więcej niż zalecana porcja standardowa na dzień, 15% respondentów wykonuje swoje obowiązki zawodowe będąc pod wpływem alkoholu, zaś aż 12% mieszkańców twierdzi, że zdarzyło się im prowadzić samochód po wypiciu alkoholu.

Wśród badanej grupy dzieci i młodzieży 15 % zadeklarowało, że spożywali alkohol raz lub dwa razy w życiu, 68% podało, iż spożywało alkohol po raz pierwszy w wieku 13-15 lat.

Poniższa tabela zawiera dane z Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

	2018 r.	2017 r.	2016 r.
Liczba wniosków skierowanych do Komisji w celu podjęcia działań	13	15	20
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	9	8	8
Liczba wniosków skierowanych do sądu zobowiązujących do podjęcia leczenia odwykowego	9	6	5
Liczba porad udzielonych w punkcie	53	67	55

Źródło: Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej alkoholizm był jednym z wielu powodów przyznania pomocy społecznej.

ALKOHOLIZM JAKO POWÓD PRZYZNANIA POMOCY	2018	2017	2016	2015	2014
	1	4	14	24	26

Na przestrzeni ostatnich kilku lat zauważalna jest tendencja spadkowa wśród tego typu pomocy. Tendencja ta nie jest adekwatna do problemu alkoholizmu występującego na terenie Gminy i Miasta Żuromin, ponieważ często jest to problem ukryty. Rodziny nie chcą ujawniać faktu, iż członek rodziny boryka się z tym problemem. Poczucie wstydu i bezradności jest tak duże, że często rodzina pozostaje z tym problemem sama.

Kolejnym zagrożeniem wśród społeczności Gminy i Miasta Żuromin jest **problem związany z zażywaniem różnych substancji psychoaktywnych (dopalacze, narkotyki, inne środki odurzające)**. W ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania tego zjawiska i będzie to zapewne problem przyszłych pokoleń. Nadużywanie środków psychoaktywnych i uzależnienie od nich to dotkliwy problem dla wielu rodzin. Problem ten dotyczy osób młodych, często przed 18 r.ż., ale też osób pełnoletnich.

Zażywanie tych substancji wpływa niekorzystnie zarówno na rozwój psychofizyczny, jak i społeczne funkcjonowanie, a ich negatywne skutki odczuwają nie tylko osoby, które po nie sięgają, ale przede wszystkim rodzina, w której ten problem występuje.

Pojawiają się problemy nie tylko natury zdrowotnej, ale też dotyczące utrzymania prawidłowych relacji w rodzinie i środowisku, brak lub utrata pracy, problemy związane z przemocą, problemy w szkole, problemy w relacjach z rodzicami, kłopoty z prawem, zakłócenia porządku publicznego.

Zapobieganie i zwalczanie narkomanii jest obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych i jednym z trudniejszych do rozwiązania problemów społecznych.

Z diagnozy przeprowadzonej w 2017 r. na zlecenie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, iż 24 % mieszkańców ma za sobą inicjację narkotykową/dopalaczową, gdzie najczęściej sięgała po marihuanę i haszysz.

81% ankietowanych twierdzi, że inicjację narkotykową przeszło mając powyżej 18 roku życia, a 23% uważa, że w łatwy sposób można pozyskać narkotyki/dopalacze na terenie Gminy i Miasta Żuromin.

Oszacowanie pełnej skali problemu tych uzależnień jest trudne, ponieważ często osoby i ich rodziny dotknięte tym problemem, nie szukają wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych.

Dane dotyczące narkomanii	2018 r.	2017 r.	2016 r.
Liczba osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych, narkotyków	4	6	18
Pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych i ich rodzin:			
- liczba porad,	9	27	74
- liczba osób, które skorzystały z porad	4	7	16

Źródło: Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Leczenie osób uzależnionych jest procesem długotrwałym, często nie dającym gwarancji wyleczenia, ale zalecenie choroby pozwala na powrót do prawidłowego życia. Natomiast nie podejmowanie leczenia powoduje systematyczne pogarszanie się stanu psychicznego i fizycznego, a w konsekwencji często śmierć osoby uzależnionej.

Rodziny borykające się z problemem uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych mogą korzystać ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żurominie. Narkomania jest jedną z przesłanek kwalifikujących do uzyskania pomocy, określoną w ustawie o pomocy społecznej.

Poniższe dane wykazują, że rodzin które korzystały z pomocy z powodu narkomanii nie jest wiele, co nie oznacza iż zjawisko to nie jest powszechne. Podobnie jak w przypadku rodzin z problemem alkoholowym, często rodziny nie mają świadomości zagrożenia i skutków jakie wynikają z tego problemu i nie reagują dostatecznie wcześnie na pojawiający się problem lub też ukrywają problem.

NARKOMANIA JAKO POWÓD PRZYZNANIA POMOCY	2018	2017	2016	2015	2014
	-	-	5	7	6

Bardzo często z problemami uzależnień wiąże się **problem przemocy w rodzinie**. Przemoc we współczesnym świecie jest problemem powszechnym. Może być skutkiem złych relacji, trudnej sytuacji socjalnej i ekonomicznej rodziny lub uzależnień. Najczęściej ofiarami przemocy domowej stają się kobiety oraz dzieci. Konsekwencje zaś przemocy ponoszą wszyscy uczestnicy takich sytuacji. Poczucie poniżenia i upokorzenia, wstyd, lęk, rozpacz i smutek są trudnymi przeżyciami dla osób doświadczających przemocy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie

naruszające prawa lub dobra osobiste (osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołując cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Problem przemocy występuje zarówno w rodzinach, które zmagają się z innymi problemami społecznymi, jak i u rodzin, u których te problemy nie występują. Może on dotyczyć osób bez względu na dochód, wiek, wykształcenie czy wykonywany zawód.

Ofiarami przemocy staje się cała rodzina, w której występuje to zjawisko, jednakże w szczególności narażone są dzieci, które znajdują się w ciągłym stresie, napięciu. Różne formy agresywnych zachowań rodzica, wywierają destrukcyjny wpływ na proces rozwoju dzieci.

Zaniedbywanie opieki nad dzieckiem, jak również jego potrzebami także źle wpływa na jego funkcjonowanie. Niewydolni wychowawczo rodzice utrwalają w swoich dzieciach postawę osoby, która nie ma wpływu na przebieg własnego życia. W efekcie występują problemy wychowawcze, które mogą stać się powodem zachowań agresywnych, a co za tym idzie- tworzy się zamknięte koło wobec przemocy.

W Gminie i Mieście Żuromin zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie koordynuje **Miejski Zespół Interdyscyplinarny**. Zadania te poza ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizowane są w oparciu o **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy i Miasta Żuromin** przyjęty Uchwałą Nr 342/XLVII/10 Rady Miejskiej w Żurominie z dnia 10 listopada 2010 r w sprawie uchwalenia Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy i Miasta Żuromin.

Zespół podejmuje działania skierowane zarówno do ofiar przemocy w rodzinie jak i sprawców, oraz świadczy pomoc m.in. psychologiczną, prawną osobom uwikłanym w przemoc domową oraz w problemy współlistniejące

Stwierdzenie przemocy w rodzinie dokumentowane jest za pomocą formularza „Niebieska Karta”.

Rok	2018	2017	2016	2015	2014
Ogółem liczba wszczętych Niebieskich Kart	15	21	13	26	41

Źródło: Miejski Zespół Interdyscyplinarny

W ostatnich latach odnotowuje się mniej interwencji kończących się wszczynaniem procedury NK, co nie oznacza że w Gminie i Mieście Żuromin problemu związanego z przemocą w rodzinie nie ma. Nie można mówić o tendencji wzrostowej czy spadkowej występowania tego zjawiska, ponieważ jest to problem trudny do oszacowania, z uwagi na lęk i wstyd ofiar przemocy domowej. Pomimo wielu kampanii społecznych, nagłaśnianych przez media i działań edukacyjnych w tym zakresie to nadal jest to temat, o którym rodziny niechętnie rozmawiają. Wśród mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin obserwuje się większą świadomość społeczną na temat szukania pomocy w zakresie przeciwdziałania temu zjawisku.

Osoby dotknięte przemocą w rodzinie								
Kobiety					Mężczyźni			
Rok	Ogółem	do 18 roku życia	od 18 do 67 lat	powyżej 67 lat	Ogółem	do 18 roku życia	od 18 do 67 lat	powyżej 67 lat
2018	14	0	14	0	1	0	1	0
2017	21	0	20	1	0	0	0	0
2016	13	1	11	1	0	0	0	0
2015	24	0	23	1	2	0	2	0
2014	24	1	22	1	0	0	0	0

Źródło: Miejski Zespół Interdyscyplinarny

Osoby stosujące przemoc w rodzinie								
Kobiety					Mężczyźni			
Rok	Ogółem	do 18 roku życia	od 18 do 67 lat	powyżej 67 lat	Ogółem	do 18 roku życia	od 18 do 67 lat	powyżej 67 lat
2018	0	0	0	0	15	0	15	0
2017	0	0	0	0	21	0	21	0
2016	0	0	0	0	13	0	13	0
2015	2	0	2	0	24	0	24	0
2014	0	0	0	0	24	0	24	0

Źródło: Miejski Zespół Interdyscyplinarny

Z danych Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego wynika iż w Gminie i Mieście Żuromin najczęściej ofiarami przemocy były kobiety w przedziale wiekowym od 18-67 lat, rzadziej u kobiet poniżej 18 lat i powyżej 67 lat. Odnotowywano przypadki stosowania przemocy także wśród mężczyzn. Natomiast sprawcami przemocy byli głównie mężczyźni w przedziale wiekowym 18-67 lat.

W raporcie sporządzonym w 2017 r. na zlecenie Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Diagnoza problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Żuromin” ankietowani dorośli respondenci wykazali, że 2 % doświadczyło przemocy domowej. Przemoc wobec nich stosowali rodzice(33%), rodzeństwo (33%), partner/partnerka(33%), inne osoby (33%).

Natomiast 17% badanej grupy uczniów przyznało, że doświadczyło przemocy w swoim domu, zaś 64% uważa, że w szkole występuje problem przemocy, 42% uczniów doświadczyło przemocy rówieśniczej.

Rodziny uwikłane w przemoc często zgłaszają się do Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach uzyskania pomocy zarówno finansowej, jak i w ramach pracy socjalnej. Statystyki M-GOPS w Żurominie wykazują, iż udzielanie pomocy z tego powodu maleje (problem trudny do wykrycia).

	2018	2017	2016	2015	2014
PRZEMOC W RODZINIE JAKO POWÓD PRZYZNANIA POMOCY	4	3	8	12	21

PROGNOZA ZMIAN

- zwiększenie dostępności i profesjonalizacja wsparcia dla osób uzależnionych oraz pokrzywdzonych przemocą,
- większa świadomość społeczeństwa na temat zagrożeń wynikających z uzależnień i przemocy,
- wzmocnienie działań profilaktycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie,
- wzrost roli aktywnych form pomocy dla dzieci i młodzieży,
- wzmocnienie współpracy instytucji,
- wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jednym z najważniejszych elementów strategii. Jest skuteczną metodą identyfikacji słabych i silnych stron oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką społeczną gminy. Służy jako narzędzie pomocnicze, pozwalające na pogłębioną ocenę otoczenia planowanych w przedmiotowej strategii kierunków działań.

Analiza SWOT przedstawia zebrane i uporządkowane informacje mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej Gminy i Miasta Żuromin

Istotą analizy jest identyfikacja czterech grup czynników:

„mocnych stron”

S - Strenghts (mocne strony, wszystko co stanowi atut, przewagę, zaletę) –uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią silne strony polityki społecznej, i które należy wykorzystać sprzyjać będą jej wzmocnieniu;

„słabych stron”

W- Weaknesses (słabe strony, wszystko co stanowi słabość, barierę, wadę) –uwarunkowania wewnętrzne, które stanowią słabe strony polityki społecznej, i które nie wyeliminowane będą ją osłabiać;

„szans”

O - Opprtunities- (szanse, wszystko co stwarza szansę korzystnej zmiany)- uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach, wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwiązywaniu problemów społecznych;

„zagrożeń”

T - Threats (zagrożenia, wszystko co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej) uwarunkowania zewnętrzne, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenie dla rozwiązywania problemów społecznych.

Mocne strony	Słabe strony
- działania samorządu wspierające rozwój rynku pracy (np. tereny pod inwestycje dla przedsiębiorców), - większe wsparcie rynku pracy w postaci szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych, - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, - bezpieczna gmina, - aktywna działalność sportowa, - dostęp do edukacji(szkoly podstawowe i średnie), - dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej,	-inna podaż pracy inny zasób siły roboczej, -wysoka stopa bezrobocia, -niepełne dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, -brak kompleksowego planu działań wspierających seniorów, -niskie zaangażowanie społeczności w rozwiązywanie lokalnych problemów, -niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców, -ograniczona liczba miejsc w przedszkolach, żłobkach, -brak wystarczającej liczby mieszkań socjalnych(brak infrastruktury socjalnej), -brak mieszkań chronionych, -ujemny przyrost demograficzny, -utrudniony dostęp do specjalistów, -niska integracja instytucji, -ograniczenia finansowe.
Szanse	Zagrożenia
- dostępność zewnętrznych środków finansowych, - wzmocnienie organizacji pozarządowych i profesjonalizacja ich działalności, - rozwój agroturystyki, promocja regionu, - rozwój przedsiębiorczości, - zwiększenie atrakcyjności miasta dla tworzenia nowych miejsc pracy, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych, - rozwój ekonomii społecznej, - budowanie lokalnych partnerstw wszystkich sektorów w celu rozwiązania problemów społecznych, - zwiększenie zasobów mieszkaniowych, poprzez rozwój racjonalnej gospodarki mieszkaniowej, w tym zwiększenie ilości mieszkań socjalnych i budowa lub adaptacja mieszkań chronionych, - wzrost świadomości społecznej w zakresie profilaktyki uzależnień i negatywnych skutków społecznych.	- niestabilne rozwiązania prawne, - osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”, - wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy, - utrwalanie się braku szans młodego pokolenia, - starzenie się społeczeństwa przy braku kompleksowych usług dla osób starszych, - niski przyrost naturalny, - wyludnianie się i migracje za pracą, - mała gotowość odbiorców do uczestnictwa w różnego rodzaju przedsięwzięciach, - przekazywanie gminie zadań bez wystarczającego zabezpieczenia finansowego.

6. MISJA STRATEGII

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom problemów społecznych i wsparcie zapewniające godne warunki życia dla mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin

7. CELE STRATEGII

CEL GŁÓWNY

Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla mieszkańców Gminy i Miasta Żuromin zapewniającego godne warunki do życia i rozwoju.

CELE STRATEGICZNE

Cel 1 Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

Cel 2 Wsparcie osób chorych, niepełnosprawnych i starszych

Cel 3 Kompleksowe wsparcie dziecka i rodziny

Cel 4 Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Cel 1 Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

Mocne strony	Słabe strony
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, - dostęp do edukacji (szkoły podst., ponadpodst.), - większe wsparcie rynku pracy w postaci szkoleń zawodowych dla osób bezrobotnych, - wzrastająca ilość programów unijnych na rzecz promocji zatrudnienia, - zastosowanie kontraktu socjalnego jako narzędzia wspomagającego aktywną integrację, - wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i innych instytucji pomocowych działających na rzecz rodziny, - współpraca z PUP.	- wysoki poziom bezrobocia wśród klientów pomocy społecznej, - ograniczenia rynku pracy, brak atrakcyjnych warunków zatrudnienia (nieopłacalność ekonomiczna), - niskie kwalifikacje zawodowe, - niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych, - brak chęci przekwalifikowywania się, - niska zdolność do podjęcia ryzyka związanego z prowadzeniem własnej firmy, - długotrwale bezrobocie, - mała liczba ofert dostosowanych do lokalnego rynku pracy, - dziedziczenie biedy, - niskie zaangażowanie społeczności w rozwiązywanie swojej trudnej sytuacji życiowej, - mniejszy udział osób bezrobotnych w życiu kulturalnym, społecznym, - odpływ osób w wieku produkcyjnym do innych miast i krajów, - roszczeniowość klientów pomocy społecznej, - małe zaangażowanie instytucji pozarządowych w rozwiązywanie problemów społecznych.
Szanse	Zagrożenia
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych krajowych i unijnych na realizację działań na rzecz osób wykluczonych społecznie, w szczególności osób bezrobotnych, - podnoszenie kwalifikacji zawodowych, - wzrastająca aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej i samozatrudnieniu, - wzmocnienie organizacji pozarządowych i profesjonalizacja ich działalności, - zwiększenie atrakcyjności miasta dla tworzenia nowych miejsc pracy, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych, - rozwój ekonomii społecznej, - promowanie wolontariatu (związek z przyszłą pracą, - roboty publiczne, - rozwiązania zachęcające do inwestowania.	- niestabilne rozwiązania prawne, - wzrost bezrobocia długotrwałego, - występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, - utrwalanie się braku szans młodego pokolenia, brak perspektyw zawodowych zwłaszcza u ludzi młodych, - zniechęcenie i opór w poszukiwaniu pracy, - wyludnianie się i migracje za pracą wykształconych osób, - wzrost zachowań negatywnych (agresja, przemoc, przestępczość, - niekorzystne korelacje pomiędzy wysokością świadczeń z pomocy społecznej a wysokością wynagrodzenia, - niekorzystne relacje w rodzinach spowodowane długimi wyjazdami za pracą, - wzrost uzależnień, marginalizacja społeczeństwa, - rozwój szarej strefy zatrudnienia, - brak chętnych do inwestowania na terenie Gminy i Miasta Żuromin.

Cel 2 Wsparcie osób chorych, niepełnosprawnych i starszych

Mocne strony	Słabe strony
- działania samorządu wspierające rozwój aktywnych form spędzania czasu seniorów, - wzrastająca świadomość społeczna w zakresie problemów osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, - współpraca z PCPR, - dostęp do szpitala, - wzrost zaangażowania seniorów w rozwój aktywności społecznej,	- utrudniony dostęp do specjalistów, - ujemny przyrost demograficzny, - większa liczba osób starszych przy braku usług - niewystarczający system wsparcia dla osób chorych, niepełnosprawnych i starszych - brak kompleksowego planu działań wspierających seniorów, - trudności związane z barierami społecznymi i architektonicznymi, - nierozpoznany wystarczająco problem osób niepełnosprawnych, - niska aktywność osób niepełnosprawnych, - słabo rozwinięte organizacje pozarządowe lub uśpiona działalność, - brak osób wykwalifikowanych, chętnych do pracy jako opiekun osób starszych, - problem braku opieki nad osobami zależnymi ze strony rodziny, - ograniczona oferta zatrudnienia dla osób niepełnosprawnych.
Szanse	Zagrożenia
- wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych, - wzmocnienie organizacji pozarządowych i profesjonalizacja ich działalności, - kreowanie działań podnoszących aktywne formy spędzania czasu wolnego przez osoby starsze, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych, - rozwój ekonomii społecznej, - wspieranie działań służących propagowaniu integracji międzypokoleniowej, - zwiększenie liczby miejsc dla osób starszych w dziennych placówkach wsparcia, - powstanie dziennego domu pobytu dla osób starszych, - rozwój wolontariatu.	- niestabilne rozwiązania prawne, - osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, zanik rodzin wielopokoleniowych, - zanik więzi sąsiedzkich powodujących izolację i osamotnienie, - wcześniejsze korzystanie ze wsparcia instytucjonalnego, - infrastruktura techniczna niedostosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, - niskie świadczenia emerytalno-rentowe, - pogłębiający się proces marginalizacji osób chorych i niepełnosprawnych, - ograniczone środki finansowe na budowanie systemu wsparcia dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych,

Cel 3 Kompleksowe wsparcie dziecka i rodziny

Mocne strony	Słabe strony
- działania samorządu zapobiegające dysfunkcjom rodzin, - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, - aktywna działalność sportowa, - dostęp do edukacji (szkoły podst., ponadpodst.), - polityka prorodzinnej (np. Karta Dużej Rodziny, świadczenia rodzinne i wychowawcze 500 plus), - wsparcie materialne i pozafinansowe dla rodzin dysfunkcyjnych, - zapewnienie wsparcia asystenta rodziny - funkcjonowanie żłobka miejskiego, - działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, - organizowanie zajęć i wyjazdów dla dzieci w okresie wakacyjnym, - rozwój plenerowych miejsc rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży.	- ograniczenia rynku pracy, - brak kompleksowego planu działań wspierających młodzież, - zanikanie więzi rodzinnych, - niskie zaangażowanie społeczności, w tym młodzieży w rozwiązywanie lokalnych problemów, - niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców, - ograniczona liczba miejsc w przedszkolach, żłobkach, - brak wystarczającej liczby mieszkań socjalnych (brak infrastruktury socjalnej) - brak mieszkań chronionych.
Szanse	Zagrożenia
- dostępność zewnętrznych środków finansowych, - wzmocnienie organizacji pozarządowych i profesjonalizacja ich działalności, - rozwój agroturystyki, promocja regionu, - rozwój przedsiębiorczości, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych, - profesjonalizacja kadry pracującej na rzecz rodziny, - większy dostęp do żłobka i przedszkoli, - wyrównanie szans edukacyjnych poprzez zajęcia dodatkowe, - większe zaangażowanie społeczności w uczestnictwie w różnego rodzaju projektach i programach realizowanych na rzecz rodzin, - zwiększenie zasobów mieszkaniowych, w tym lokali socjalnych i utworzenie mieszkań chronionych.	- niestabilne rozwiązania prawne, - osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny - przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na instytucje, - rozpad rodzin, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”, - wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy, - utrwalanie się braku szans młodego pokolenia, - starzenie się społeczeństwa, - wyludnianie się i migracje za pracą, - wysokie koszty dostępu do rekreacji, kultury, muzyki, sztuki.

Cel 4- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Mocne strony - oferta działań profilaktycznych na podstawie programów , - możliwość skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej i psychologicznej, - wzrastająca świadomość wśród młodzieży , dotycząca skutków uzależnień i przemocy w rodzinie, - współpraca służb w ramach lokalnego systemu wsparcia, - działalność Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego i Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	Słabe strony -ograniczenia rynku pracy, -brak wystarczającej kadry przygotowanej do pracy z uzależnionymi, - brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej, - niska świadomość osób uzależnionych i ich rodzin w zakresie korzystania ze wsparcia specjalistycznego, - ograniczone możliwości odseparowania ofiar od sprawców przemocy.
Szanse - dostępność zewnętrznych środków finansowych, - wzmocnienie organizacji pozarządowych i profesjonalizacja ich działalności, - większe zaangażowanie społeczności lokalnej w rozwiązywanie problemów społecznych, - doskonalenie zawodowe kadry, - zintensyfikowanie działań w kierunku przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, - zwiększenie liczby specjalistów pracujących na rzecz osób uzależnionych,	Zagrożenia -osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, - ograniczone kontakty rodziców z dziećmi(brak więzi rodzinnych), -uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”, postawy roszczeniowe, - wielopropblemowość w rodzinach korzystających z pomocy, - utrwalanie się braku szans młodego pokolenia, - konflikty z prawem, -współuzależnienia rodzin , -często zmieniające się przepisy prawa.

CELE STRATEGICZNE

CEL 1 PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU, UBÓSTWU I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

1.1 Wzmocnienie realizowanych działań aktywizujących i ograniczanie zjawiska bezrobocia

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Wzmocnienie współpracy z PUP w zakresie przygotowania zawodowego dla osób bezrobotnych	PUP M-GOPS	- liczba szkoleń, - liczba osób które znalazły pracę pod wpływem podjętych działań, -liczba porozumień	Środki krajowe, środki unijne budżet PUP	2019-2025
Wspieranie bezrobotnych w procesie zmiany (uzyskanie kwalifikacji zawodowych, kształcenie	M-GOPS PUP Organizacje pozarządowe	-liczba zorganizowanych szkoleń dla osób bezrobotnych, - liczba osób bezrobotnych, które wzięły udział w szkoleniach - liczba osób, które odbyły staże zawodowe	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy budżet organizacji pozarządowych	2019-2025
Wdrażanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych)	M-GOPS PUP	-liczba zastosowanych narzędzi i instrumentów (w tym kontraktów socjalnych) - liczba osób objętych oddziaływaniami	Budżet M-GOPS Budżet PUP Środki krajowe Środki unijne	2019-2025
Promowanie aktywności zawodowej	M-GOPS PUP Organizacje pozarządowe	- liczba spotkań, seminarów, konferencji, plakatów	Budżet M-GOPS Budżet PUP Środki krajowe Środki unijne Środki Organizacji pozarządowych	2019-2025
Promowanie i Rozwój wolontariatu	M-GOPS PUP UGiM Organizacje pozarządowe	- liczba zorganizowanych akcji - liczba wolontariuszy	Budżet M-GOPS Budżet PUP Środki krajowe Środki unijne	2019-2025
Promocja i wspieranie podmiotów ekonomii społecznej , organizacji pozarządowych	M-GOPS PUP UGiM	- liczba wspartych podmiotów, - liczba organizacji pozarządowych.	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Inicjowanie lub współpraca przy inicjowaniu programów/projektów służących zwiększaniu udziału osób bezrobotnych w aktywnych formach podnoszenia kwalifikacji	M-GOPS PUP UGiM	-liczba osób bezrobotnych biorących udział w projektach/programach -liczba projektów/programów	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025

2.2 Organizacja działań skutkujących ograniczeniem ubóstwa wśród mieszkańców

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Podejmowanie działań prowadzących do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego u osób będących w trudnej sytuacji życiowej	M-GOPS UGiM	-liczba osób/rodzin objętych wsparciem - liczba projektów/ programów,	Budżet M-GOPS Środki krajowe, budżet gminy	2019-2025
Diagnozowanie potrzeb grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	M-GOPS	-liczba diagnoz, monitoringów	Budżet M-GOPS Środki krajowe, budżet gminy	2019-2025
Podnoszenie jakości pracy w pomocy społecznej	M-GOPS	- Liczba szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe - liczba osób biorących udział w szkoleniach.	Budżet M-GOPS Środki krajowe, budżet gminy	2019-2025
Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi obejmującej m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji , poszukiwania zatrudnienia	M-GOPS	- liczba osób/ rodzin objętych pracą socjalną	Budżet M-GOPS Środki krajowe,	2019-2025

CEL 2 WSPARCIE OSÓB CHORYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH I STARSZYCH

2.1. Utworzenie i doskonalenie systemu wsparcia dla osób chorych, starszych i niepełnosprawnych

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Realizacja zadań ustawowych w zakresie wsparcia materialnego na rzecz osób starszych, chorych i niepełnosprawnych	M-GOPS	- liczba osób objętych wsparciem z powodu choroby oraz niepełnosprawności - liczba osób w wieku poprodukcyjnym.	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Zwiększenie dostępności do dziennych placówek wsparcia, klubów dla osób starszych i ich rozwój	UGiM	-liczba osób objętych działaniami dziennych instytucji - liczba placówek,	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy	2019-2025
Likwidacja barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym poruszanie się w przestrzeni publicznej	UGiM	- liczba miejsc dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych,	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy	2019-2025
Monitoring sytuacji osób starszych, chorych i niepełnosprawnych	M-GOPS	- liczba diagnoz, monitoringów	Budżet M-GOPS Środki krajowe, środki unijne budżet gminy	2019-2025
Rozwój wsparcia pozainstytucjonalnego(grupy samopomocy, pomoc sąsiedzka, wolontariat)	M-GOPS UGiM	-liczba osób objętych działaniami wolontarystycznymi -liczba osób objętych pomocą sąsiedzka, grupami samopomocy, wolontariatem.	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy	2019-2025
Wspieranie rodziny w zapewnieniu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym	M-GOPS	-liczba osób/rodzin otrzymujących wsparcie, -liczba osób objętych usługami opiekuńczymi,	Środki krajowe, Budżet M-GOPS środki unijne budżet gminy	2019-2025
Inicjowanie/współudział w projektach/programach na rzecz osób niepełnosprawnych , starszych , chorych.	M-GOPS UGiM	-liczba osób objętych wsparciem, - liczba projektów, programów.	Środki krajowe, Budżet M-GOPS środki unijne budżet gminy	2019-2025
Zapewnienie wsparcia dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych w formie instytucjonalnej	M-GOPS	- liczba osób przebywających w placówkach całodobowych,	Środki krajowe, Budżet M-GOPS środki unijne budżet gminy	2019-2025

2.2 Wsparcie inicjatyw informacyjnych i edukacyjnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Inicjowanie/współudział w tworzeniu kampanii promujących aktywność ludzi starszych i niepełnosprawnych	M-GOPS UGiM Organizacje pozarządowe	-Liczba kampanii/spotkań -liczba organizacji promujących aktywność ludzi starszych i niepełnosprawnych	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Wspieranie/inicjowanie spotkań o charakterze informacyjnym, zawodowym, integracyjnym dla osób starszych i niepełnosprawnych	M-GOPS UGiM	- Liczba spotkań - Liczba osób biorących udział w spotkaniach	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Upowszechnianie idei wartości rodziny i opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi i pozostawienie ich w środowisku naturalnym oraz propagowanie idei integracji międzypokoleniowej	M-GOPS UGiM Szkoły Organizacje pozarządowe	- Liczba spotkań, konferencji, szkoleń.	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Aktywizacja społeczności lokalnej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	M-GOPS UGiM Organizacje pozarządowe	- Liczba spotkań/ikampanii	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025

CEL 3 KOMPLEKSOWE WSPARCIE DZIECKA I RODZINY

3.1 Propagowanie prawidłowych wzorców rodzinnych i wzmocnienie aktywności rodziny

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Prowadzenie wczesnej interwencji w rodzinach z problemami opiekuńczo-wychowawczymi(w tym praca socjalna, asystentura rodzinna)	M-GOPS SZKOŁY	-Liczba osób/rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny -liczba osób objętych pracą socjalną	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Pomoc materialna i niematerialna dla rodzin	M-GOPS UGiM	-Liczba osób/rodzin objętych wsparciem finansowym z pomocy społecznej, -Liczba osób/rodzin objętych wsparciem niefinansowym z pomocy społecznej,	Budżet M-GOPS Środki krajowe, środki unijne organizacje pozarządowe	2019-2025
Organizowanie szkoleń/warsztatów zmierzających do podnoszenia wiedzy rodziców z kompetencji wychowawczych i zapobiegających wykluczeniu społecznemu	M-GOPS UGiM	- Liczba kampanii/spotkań -Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach - liczba projektów/programów	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Promowanie aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia	M-GOPS UGiM PMBP SZKOŁY	-liczba dzieci i młodzieży uczestnicząca w wypoczynku - liczba spotkań promujących zdrowy styl życia, aktywny wypoczynek	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Budżet PMBP	2019-2025
Inicjowanie/współudział w projektach/programach służących integracji międzypokoleniowej	M-GOPS UGiM PMBP SZKOŁY	-Liczba realizowanych programów/projektów -Liczba osób biorących udział w projektach/programach	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Budżet PMBP	2019-2025

3.2 Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Udzielanie pomocy dla dzieci i młodzieży szkolnej w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	UGiM SZKOŁY	Liczba osób objętych wsparciem	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy budżet szkół	2019-2025
Zapewnienie miejsc w żłobkach i przedszkolach (nowa infrastruktura, rozbudowa	UGiM Przedszkola Żłobek	-Liczba dzieci objętych opieką przedszkolną i w żłobku - liczba placówek	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy budżet placówek oświatowych	2019-2025
Promowanie warunków równego startu edukacyjnego(dotacja dowozu dzieci	SZKOŁY Przedszkola	- liczba placówek edukacyjnych, - liczba dzieci i młodzieży uczących się	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy budżet placówek oświatowych	2019-2025
Kształtowanie postaw aktywnych wśród dzieci i młodzieży dzięki zaangażowaniu w wolontariat	SZKOŁY PMBP ŻCK	-liczba spotkań - liczba wolontariuszy -liczba osób objętych wolontariatem	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet PMBP budżet placówek oświatowych	2019-2025
Organizacja alternatywnych form spędzania wolnego czasu	SZKOŁY UGiM PMBP M-GOPS ŻCK	- Liczba osób objętych wsparciem, - liczba zajęć pozalekcyjnych	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Budżet PMBP budżet placówek oświatowych budżet ŻCK	2019-2025
Rozwój placówek wsparcia dziennego, w tym świetlic środowiskowych	UGiM	-liczba placówek wsparcia dziennego, w tym świetlic środowiskowych, - Liczba osób objętych wsparciem	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy	2019-2025
Inicjowanie lub współudział w realizacji projektów/programów podnoszących kompetencje społeczne dla dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej	SZKOŁY UGiM PMBP M-GOPS	-Liczba realizowanych programów/projektów, -Liczba osób objętych wsparciem,	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Budżet PMBP budżet placówek oświatowych	2019-2025
Tworzenie i rozbudowa obiektów umożliwiających dostęp do różnych form aktywności kulturalnej i sportowo rekreacyjnej	SZKOŁY UGiM PMBP ŻCK	-Liczba obiektów umożliwiających mieszkańcom dostęp do różnych form aktywności	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet PMBP budżet placówek oświatowych budżet ŻCK	2019-2025
Wsparcie dla rodzin z zakresu polityki prorodzinnej i mieszkaniowej	UGiM M-GOPS	Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń dla rodzin - liczba lokali socjalnych, -liczba mieszkań chronionych. - liczba osób korzystających z dodatków mieszkaniowych	Środki krajowe, budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025

CEL 4 PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE

4.1. Wspieranie osób i rodzin z problemem uzależnień

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Wsparcie materialne rodzin, w których występują uzależnienia	M-GOPS UGIM M-GKRPA	-liczba osób objętych pomocą materialną	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Współudział w działaniach w zakresie dofinansowywania wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin z uzależnieniami	M-GOPS UGIM M-GKRPA	- liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Prowadzenie poradnictwa psychologicznego, prawnego dla osób uzależnionych i ich rodzin	M-GOPS UGIM M-GKRPA	-liczba osób objętych wsparciem, - liczba porad,	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Praca socjalna z rodzinami osób uzależnionych	M-GOPS	-liczba osób objęta pracą socjalną	Środki krajowe, Budżet M-GOPS	2019-2025
Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów osób z uzależnieniami i ich rodzin	M-GOPS UGIM M-GKRPA	- liczba osób objętych wsparciem, - liczba kampanii	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Organizacje pozarządowe	2019-2025
Organizowanie/współudział w programach/projektach dla rodzin osób z problemami uzależnień	M-GOPS UGIM M-GKRPA	-liczba osób/rodzin biorących udział w projektach/programach - liczba projektów/programów	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Organizacje pozarządowe	2019-2025
Zapewnienie możliwości dostępu do oferty szkoleniowej dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom	M-GOPS UGIM M-GKRPA	- liczba szkoleń, - liczba osób przeszkolonych	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Organizacje pozarządowe	2019-2025

4.2 Podejmowanie działań ograniczających przemoc w rodzinie

Zadanie	Realizatorzy	Wskaźniki osiągniętego celu	Źródła finansowania	Czas realizacji
Prowadzenie poradnictwa, konsultacji dla ofiar przemocy w rodzinie	MZI M-GOPS	- liczba osób objętych wsparciem Zespołu Interdyscyplinarnego, - liczba sporządzonych formularzy Niebieska Karta - liczba osób objętych wsparciem z pomocy społecznej	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS	2019-2025
Organizacja szkoleń dla osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	M-GOPS UGIM	- liczba szkoleń - liczba osób objętych szkoleniami.	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Organizacje pozarządowe	2019-2025
Inicjowanie kampanii społecznych / imprez w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	M-GOPS UGIM MZI Szkoły	- liczba kampanii społecznych	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Organizacje pozarządowe	2019-2025
Organizowanie/współdział w organizowaniu warsztatów/programów/projektów dla ofiar i sprawców przemocy	M-GOPS UGIM MZI szkoły	- liczba programów/projektów - liczba warsztatów/spotkań edukacyjnych -liczba osób biorących udział w projektach/programach	Środki krajowe, środki unijne budżet gminy Budżet M-GOPS Organizacje pozarządowe	2019-2025

8. Wdrażanie i harmonogram Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych obejmuje zasięgiem czasowym okres siedmioletni i zakłada ciągłość w realizacji wytyczonych kierunków działań z uwzględnieniem zmian, wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez realizatorów oraz partnerów w realizacji w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Etap I – Podjęcie uchwały przez Radę Miejską o przyjęciu do realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025- II kwartał 2019 r.

Etap II – koordynacja realizacji działań objętych Strategią -II kwartał 2019 r.- IV kwartał 2025 r.

Etap III- Monitoring Strategii- – IV kwartał 2021, IV kwartał 2024, monitoring bieżący.

Etap IV- Zmiany w Strategii (nowe zadania i programy/projekty)- sukcesywnie w całym okresie realizacji Strategii

Etap V- Podsumowanie i ocena Strategii- I kwartał 2026 r.

9. Główne źródła finansowania

Realizacja działań określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2025 będzie wymagała odpowiednich zasobów finansowych.

Środki finansowe będą pochodzić z następujących źródeł:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- środki z budżetu państwa (dotacje),
- środki własne partnerów biorących udział w realizacji celów Strategii,
- środki z funduszy zewnętrznych krajowych,
- środki organizacji pozarządowych,
- środki z funduszy unijnych.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację działań Strategii nie jest możliwe z uwagi na wieloletni okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, a także wieloletnich dokumentów finansowych, określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność.

Zakłada się, że cele i działania Strategii będą wyznaczały kierunki finansowania polityki społecznej gminy i będą uwzględniane przy konstruowaniu budżetu gminy w kolejnych latach.

10. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych będą polegały na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych lub zrealizowanych działań.

Koordynatorem będzie Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żurominie, natomiast za poszczególne działania odpowiadać będą instytucje zaangażowane w realizację Strategii.

Ważnym elementem monitoringu będzie odniesienie się do wskaźników, określonych w Strategii. Będą one monitorowane z wykorzystaniem obecnie funkcjonujących dokumentów sprawozdawczych, w tym, m.in. Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, rocznego sprawozdania

z działalności M-GOPS, dokumentów pochodzących od realizatorów Strategii, danych z GUS, danych pochodzących z innych źródeł.

Monitorowanie umożliwi ocenę zaplanowanych działań lub pozwoli na ich modyfikację. Raport monitoringowy zostanie sporządzony w IV kwartale 2021r. i w IV kwartale 2024 r. Ewaluacja będzie polegała na końcowej ocenie realizacji Strategii i skuteczności podejmowanych działań (ewaluacja końcowa- I kwartał 2026).

11. Podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy i Miasta Żuromin na lata 2019-2025 zawiera długofalowe działania służące zapobieganiu pojawiającym się problemom społecznym na terenie Gminy i Miasta Żuromin. Dokument ten ukierunkowuje samorząd lokalny i inne instytucje, działające na lokalnym rynku na odpowiednie planowanie i wdrażanie działań przyczyniających się do poprawy sytuacji mieszkańców.

Realizacja strategii w znacznej mierze uzależniona będzie od wielkości środków zaplanowanych w corocznym budżecie gminy, w tym od przekazywanych środków na realizację zadań, które zapewnia budżet państwa oraz od aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli różnych podmiotów administracji samorządowej i lokalnych organizacji pozarządowych.

Pomimo, iż Gmina i Miasto Żuromin nie dysponuje nieograniczonymi zasobami rzeczowymi czy finansowymi, to jednak posiada kapitał jakim są ludzie, którzy już wielokrotnie udowodniali, że są w stanie zdziałać wielkie rzeczy.

Kreowanie działań przez różne podmioty oraz ludzki kapitał, a także realizacja komplementarnych przedsięwzięć wpisujących się w poszczególne działania Strategii, pozwolą osiągnąć założone cele i przyczynią się do ziszczenia przyjętej misji i celów Strategii.

**PRZEWODNICZĄCA
RADY MIEJSKIEJ**

lic. Barbara Michalska